

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Dergisi
Erzincan Law Review

Cilt/Vol: 30 Sayı/No: 1 Haziran/June 2026

**Banka Anonim Ortaklığında Nitelikli Pay Sahiplerinin
Yazılı Taahhütte Bulunma Yükümlülüğü**

**Obligation of Qualified Shareholders to Make a Written Com-
mitment in a Bank Joint Stock Company**

  Dr. Öğr. Üyesi Firdevs ARSLAN*

 10.60002/ebyuhfd.1739571

ÖZ

Bankacılık faaliyetleri, yalnızca anonim şirket tüzel kişiliği altında gerçekleştirilmektedir. Özel norm-genel norm ilişkisinde banka anonim şirketlerine önce özel hukuki düzenlemeler daha sonra ise genel norm TTK hükümleri uygulama alanı bulur. Banka anonim şirketinde, diğer anonim şirketlerde olduğu gibi sermaye belirli ve paylara bölünmüştür. Sahip olunan pay oranına göre de pay sahipliği ayrımı oluşmuştur. Bunlardan biri de, banka anonim ortaklığının sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını teşkil eden paylar ile bu oranın altında olsa da yönetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren paylar olarak adlandırılan nitelikli paylardır. Nitelikli paya sahip olan ortaklara bankacılık hukukunda ağır sorumluluklar yüklenmiştir. Yükümlülüklerden biri banka hakkında Kurul tarafından kısıtlayıcı önlem olarak, yönetim kurulu ve nitelikli pay sahiplerinden, bankayı risk altından kurtaracak bir planın

* Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı.

Makale Bilgisi/Article Info: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş/Received: 10.07.2025 | Kabul/Accepted: 13.01.2026.

Bu makale, intihal programında taranmış ve iki (kör) hakem incelemesinden geçmiştir. This article was submitted in a plagiarism program and reviewed by two (blind) referees.

Atıf/Cite as: Firdevs Arslan, “Banka Anonim Ortaklığında Nitelikli Pay Sahiplerinin Yazılı Taahhütte Bulunma Yükümlülüğü”, Erzincan HFD, C. 30, S. 1, Haziran 2026, (323-361).

Bu makale **Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası** lisansı ile lisanslanmıştır.

yazılı olarak taahhüt istenmesidir. Banka anonim şirketinde nitelikli paylar, sahibine yalnızca yönetim kurulunda belirli sayıda üyeyi seçtirmek üzere aday gösterme yetkisi vermektedir. Bu nedenle yönetim kurulunda birkaç üyeyle temsil edilen nitelikli pay sahiplerinin, bankada oluşan risklerin azaltılması yönünde uygulayıcı gücü bulunmamaktadır. Önlem olarak yönetim kurulu üyeleri ve nitelikli pay sahiplerinin yazılı taahhüt verme borcu altına alınması ve uygulanmaması halinde, daha ağır olan olağanüstü tedbirlerin uygulanacak olması, nitelikli pay sahiplerinin yadrgayıcı bir halde bankanın emin şekilde çalışmasını sağlama sorumluluğuna sebep olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Banka Hukuku, Nitelikli Pay Sahipliği, Kısıtlayıcı Önlem, Yazılı Taahhüt, Sorumluluk.

ABSTRACT

Banking activities are realized only under the legal personality of a joint stock company. In the special norm-general norm relationship, first the special legal regulations and then the general norm provisions of the TCC apply to bank joint stock companies. In a bank joint stock company, as in other joint stock companies, the capital is determined and divided into shares. Share ownership is differentiated according to the proportion of shares held. One of the obligations is the qualified shares, which are the shares that directly or indirectly constitute ten percent or more of the capital or voting rights of the bank joint stock company, and the shares that give the privilege to appoint members to the board of directors, even if they are below this rate. Banking law imposes heavy responsibilities on shareholders holding qualified shares. One of these is the written commitment of the board of directors and qualified shareholders to a plan that will save the bank from risk, which is given as a restrictive measure by the Board. In a bank joint stock company, qualified shares only authorize the holder to nominate a certain number of members for election to the board of directors. Therefore, the qualified shareholders, who are represented by a few members on the board of directors, have no enforcement power to mitigate the risks in the bank. The fact that board members and qualified shareholders are committed as a precautionary measure and that more severe extraordinary measures will be applied in case of non-compliance, leads to the responsibility of the qualified shareholders to ensure the safe operation of the bank in an unfavorable situation.

Keywords: Banking Law, Qualified Shareholding, Restrictive Measure, Written Commitment, Liability.

GİRİŞ

Banka anonim ortaklıklarında, örgütlenme yapısı, ortaklık düzeni ve bankanın işleyişi, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK)'nın bankayı gözetime tabi tutması fikri etrafında yapılanmaktadır. Nitekim bankanın yaptığı her hukuki işlem, banka anonim ortaklığı organları tarafından alınan her karar ve bankanın aldığı önlemler

BDDK'nın gözetimine tabidir¹. Bu anlamda BDDK, gözetimi sonucu, Bankacılık Kanunu'na veya ikincil düzenlemelere aykırı hukuki işlem ve eylemleri tespit ettiği takdirde müdahalede bulunabilir ya da aksaklıkların giderilmesi amacıyla Bankacılık Kanunu m. 67 uyarınca bir olağan önlem uygulama yoluna gidebilir.

Banka anonim ortaklığının bağımsız otorite tarafından düzenlenen ve denetlenen bir piyasada faaliyet göstermesi, banka anonim ortaklığında ortaklık düzeni ve yönetim organının yapısını etkilemektedir. Zira banka yönetim kurulu üyeleri, genel müdür ve yardımcılarının yalnızca banka menfaatinin korunması için özen yükümlülüğünü yerine getirmesi yeterli değildir. Finans sisteminin istikrarı, kredi sisteminin işleyişi ve tasarruf sahiplerinin menfaatinin korunması için daha ağır bir yönetici özeniyle çalışmak yükümlülüğü altındadır². Bu anlamda, bankanın güvenli bir şekilde çalışmasını engelleyen durumların varlığı halinde, BDDK'nın banka yönetimine olağan önlemler uygulama yetkisi bulunmaktadır.

BankK m. 67 bent g hükmünde, olağan önlemlerden biri olan yönetimin basiretsiz çalışmasına bağlı olarak bankanın karşılaştığı risklerin önemli ölçüde artması veya finansal yapıyı tehdit edecek şekilde yoğunlaşması halinde, banka yönetiminin bir plan oluşturulması yer almaktadır. Söz konusu planın uygulanacağı ve başarılı olacağı yönünde ise yönetim kurulu üyeleri ve nitelikli pay sahipleri yazılı taahhüt altına sokulmaktadır. Çalışmamızda, banka anonim ortaklığında belli oranın üstünde paylara sahip olan pay sahiplerinin, bu denli ağır bir yükümlülük ile önlem çatısı altına alınmasının genel ilkeler bakımından değerlendirilmesi ve sorumluluğunun sınırlarının belirlenmesi hususları aydınlatılmaya çalışılacaktır.

I. BANKA ANONİM ORTAKLIĞI

A. Tanım

Bankacılık hukuku, bankacılık faaliyetlerini düzenleyen özel hukuk ve kamu hukukundan oluşan ve karma hukuk karakterli bir hukuk dalıdır. Öncelikle Anayasa temel bir üst norm olarak bankacılığa ilişkin hükümler getirmektedir. Bankacılığa ilişkin Anayasa'nın 167/1 hükmü bir üst norm olarak temel bir düzenleme getirmektedir. Buna göre “*Devlet, para, kredi,*

1 Sıtkı Anlam **Altay**, Hukuki Açından Banka Anonim Ortaklığı, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, Ankara 2019, s. 177.

2 **Altay**, s. 3.

sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiilî veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler". düzenlemesi gereği bankacılık hukukunda, para ve kredi piyasalarının başrol oyuncusu banka anonim şirketleri olmaktadır³.

Özel kanun-genel kanun ilkesi uyarınca banka anonim şirketlerine öncelikle özel hukuki düzenlemeler sonra ise daha genel nitelikte olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) uygulanacaktır. Bu anlamda bankacılık hukukunda öncelikle uygulama alanı olan Kanun, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu (BankK)'dur⁴. BankK m.7/1 a bendi gereği, Türkiye'de kurulacak bir bankanın her şeyden önce bir anonim şirket olarak kurulması gereklidir. Bu itibarla banka anonim şirketi açısından BankK'nın anonim şirketlere özgü TTK' dan ayrı olarak öngördüğü hükümler bulunmaktadır.

Finansal piyasaları düzenleyen birden çok kanunda "banka tanımı" tam anlamıyla yapılmamıştır. Yalnızca TTK çeke dair hükümlerde bankayı TTK m. 815 hükmü gereği "*Bankacılık Kanununa tabi olan kuruluşlardır*" şeklinde tanımlamıştır. Ancak, "Bankanın tanımı" başlığını taşıyan hükümde banka tanımını kesin bir şekilde ortaya koymamıştır. Benzer şekilde, BankK m. 3 uyarınca mevduat, katılım ve yatırım bankaları tanımlarında ise, söz konusu bankaların gerçekleştirdikleri faaliyetlerin dikkate alındığı fark edilmektedir⁵.

Banka tanımında ilk olarak bankaların anonim şirket olarak kurulması zorunlu (BankK m. 7/1 a.) güven kurumları olduğunu göz önüne almak gereklidir. O halde TTK'nın anonim şirketlere ilişkin tanımına uygun olarak "*sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirket*" şeklinde bir tanım yapmak mümkündür. Ancak bu tanım, banka anonim ortaklığının sadece anonim ortaklık olması özelliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle banka anonim şirketinin bütün unsurlarını içerecek şekilde bir tanıma ihtiyacı bulunmaktadır. BankK münferid hükümlerinden yola çıktığında, banka, "*beş veya daha fazla kişinin BankK m. 4'te belirtilen ekonomik konularda faaliyette bulunmak üzere yazılı bir sözleşme hazırlayarak bir ticaret unvanı altında*

3 Şaban **Kayhan**, Bankacılık Hukuku, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s. 21.

4 RG T. 01.11.2005, S. 25983.

5 Sefer **Oğuz**, "Bankacılık Kanunu Kapsamında Banka Yöneticilerinin Şahsi Sorumlulukları", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 1, 2017, s. 255.

kurdukları sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan tüzel kişiliği haiz şirket” olarak tanımlanabilir⁶.

Tekinalp’ in yaptığı bir başka tanımda ise banka; “sahibi, faaliyet konuları, kuruluşu, faaliyete geçmesi, yönetimi, iç denetim sistemleri, sermaye yeterlilik oranları ve denetimi BankK’da öngörülmüş bulunan, kamu hukuku niteliğinde kurallar ile düzenlenen işletmedir”. olarak açıklanmaktadır⁷.

B. Unsurları

Bir banka anonim şirketin mevcut olabilmesi gerekli olan unsurlar BankK’da açık olarak belirtilmemiştir. Bu durumda bankanın anonim şirket sayılabilmesi için gerekli olan kuruluş unsurlarına kanun düzenlemelerinden ulaşmak mümkündür.

1. Kişi

TTK m. 337 vd. hükümleri uyarınca anonim şirketlere gerçek ve tüzel kişiler ortak olarak katılabilirler. Şirketin kurulması için pay sahibi bir veya daha fazla kurucunun bulunması gereklidir. O halde anonim şirketler tek ortakla dahi kurulabilmektedir. Özel kanun niteliğinde olan BankK’ya baktığımızda ise, 6762 sayılı Ticaret Kanunu (eTTK) zamanında çıktığı için, anonim şirketlere ilişkin hükümlere paralel olarak bir banka anonim şirketinin en az beş ortakla kurulabileceği belirtilmektedir. Banka anonim şirketin asgari beş ortakla kurulacağına dair doğrudan bir hüküm bulunmasa da, BankK m. 18/4 hükmünden yorum yoluyla bu sonuca ulaşmak mümkündür⁸. Hüküm “*Ortak sayısının beşten aşağı düşmesine yol açan işlemler ile izin alınmadan yapılan pay devirleri pay defterine kaydolunmaz. Bu hükme aykırı olarak pay defterine yapılan kayıtlar hükümsüzdür. Oy hakkı edinilmesi ve hisseler üzerinde intifa hakkı tesisinde de bu hüküm uygulanır.*” bahsettiğinden, ortak sayısının beşten aşağı düşmesine yol açan hukuki işlemler ve pay devirleri bankaya karşı hükümsüz olacaktır, en az beş ortak gerekliliği sonucu çıkmaktadır.

2. Yazılı Esas Sözleşme

Kural olarak banka anonim şirketin kurucu işlemi olan ana sözleşmesi TTK m. 339 hükmü gereği yazılı şekilde yapılmalıdır ve ana sözleşmede

6 Altay, s. 8; Kayıhan, s. 70.

7 Ünal Tekinalp, Ünal Tekinalp’in Banka Hukukunun Esasları, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 11.

8 Kayıhan, s. 71.

yer alan kurucuların imzalarının noter tarafından onaylanması ya da ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı önünde imzalanması gereklidir. TTK m. 339/2’de yer alan ve ana sözleşmede bulunması gerekli zorunlu unsurların eksik olması halinde şirket sözleşmesi geçersiz olur ve ticaret sicili müdürü tescil talebini reddeder.

Hal böyle olmakla birlikte, ana sözleşmenin banka anonim ortaklığına özgü temel farklılıkları bulunmaktadır. Banka anonim şirketin ana sözleşmesinin asli unsurlarına dair BankK’da ve ikincil düzenlemelerde yer alan farklılıklar bulunmaktadır. BankK m. 15/2 uyarınca anasözleşmenin güncel hali bankanın internet sitesinde yayınlanmalıdır. Yine banka anonim şirket kuruluşu izne tabi olduğundan, tüzel kişilik kazanması BDDK ve ayrıca izne tabi ortaklıkları izleyen Ticaret Bakanlığı’nın iznine tabidir. Bu anlamda kuruluş izni, ancak ana sözleşmenin gözden geçirilip hukuki sınırlamalara uygun olması halinde verilecektir.

3. Amaç ve Konu

TTK m. 339 uyarınca, anonim şirket ana sözleşmesinde şirketin işletme konusunun yazılmış olması gereklidir. Bu anlamda anonim şirketin işletme konusunun içeriği, kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konular hakkında olabilir (TTK m.331). Ancak konu belirlenirken serbest bir özgürlük söz konusu değildir. Nitekim genel ahlaka ve kanunun emredici hükümlerine aykırı konular anonim şirketin konusu olarak belirlenemeyecektir⁹.

5411 sayılı BankK gereğince banka anonim şirketleri açısından ultra vires¹⁰ kuralının halen yürürlükte olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim banka anonim şirketlerinin ana sözleşmelerinde amaç ve konu, BankK m. 4 hükmünde ayrıntılı olarak gösterilmiş olan faaliyet konularına uygun olarak düzenlenmelidir. Hükmün (v) bendinde belirtildiği üzere “*Kurulca belir-*

9 Reha **Poroy/Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu**, Ortaklıklar Hukuku I, 11. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, s. 309; Hasan **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016, s. 306.

10 *Ultra vires*, şirketin ehliyetinin, şirket esas sözleşmesinde belirtilen işletme konusu ile sınırlı olması anlamına gelmektedir. Bu durumda, sözleşmede belirtilen işletme konusuna dahil olan işlemler *intra vires*, konu dışında kalan işlemler ise *ultra vires* olarak adlandırılır. *Ultra vires* işlemler ise “yok” hükmündedir. Kavram hakkında detaylı açıklama için bkz. Murat **Ahşkan**, “İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 18, S. 2, 2012, s. 208.

lenecek olan diğer faaliyetler” ifadesinden sayılan faaliyetlerin sınırlı olmadığı, Kurul kararıyla çoğaltılabileceği anlaşılmaktadır¹¹. Bir başka deyişle, bankaların hükümde sayılanlar dışında herhangi bir iş ya da işlemle uğraşmaları mümkün değildir. Böylece bankaların faaliyet alanları hem belirlenmiş hem de sınırlandırılmıştır¹².

4. Ticaret Unvanı

Ticaret unvanı, bir taciri diğerlerinden ayırt etmeye yarayan ve tacirin taciri işletmesiyle ilgili iş ve işlemlerini yaparken ve bu işlemlerle ilgili senet ve diğer belgelerini imzalarken kullandığı bir ad olarak karşımıza çıkmaktadır¹³. Ticaret unvanına ilişkin hükümler genel olarak TTK'nın ticari işletme hukuku kitabına dair m. 39-52 hükümlerinde düzenlenmektedir. Bu kapsamda bir anonim şirket olarak kurulmak zorunda olan bankanın da ticaret unvanına ilişkin özel bir hüküm bulunmadığından, TTK'nın ticaret unvanına ilişkin hükümlerinde yer alan genel ilkeler doğrultusunda seçmek ve kullanma zorundadır.

TTK m. 40 uyarınca *“her tacir, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren on beş gün içinde bir ticari unvanı seçmek ve seçtiği unvanı işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirmek zorundadır”*. Nitekim ticaret unvanı seçmek ve kullanmak, her tacir için bir hak ve yasal yükümlülüktür¹⁴. Ticaret unvanını tescil ettirmek isteyen tacir hakkında 7099 sayılı Kanun¹⁵ m. 21 ile değiştirilen ve 28.01.2021 tarihinde 7263 sayılı Kanun'un¹⁶ 22. maddesi ile yeniden revize edilen TTK m. 40/2 hükmünü esas almalıdır. Nitekim *“Gerçek kişi tacir ile tüzel kişi tacir adına imzaya yetkili olanların imzaları, kamu kurum ve kuruluşlarınınca veri tabanlarında tutulan imza verilerinden elektronik ortamda temin edilerek merkezi ortak veri tabanındaki sicil dosyasına kaydedilir. Kamu kurum ve kuruluşlarınınca veri tabanlarında imza kaydının bulunmaması halinde, imzaya yetkili kişilerin imza beyanlarının ticaret sicili müdürlüğüne verilmesinin usul ve esasları ile bu maddenin uygulanmasına*

11 Oğuz, s. 255.

12 Kayıhan, s. 73.

13 Sabih Arkan, Ticari İşletme Hukuku, 23. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2017, s. 271; Tamer Bozkurt, Ticari İşletme Hukuku, 2. Baskı, Legem Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 265; Rıza Ayhan/Hayrettin Çağlar, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 10. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2017, s. 305; Reha Poroy/Hamdi Yasaman, Ticari İşletme Hukuku, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, Ankara 2015, s. 394.

14 Arkan, s. 272; Bozkurt, s. 266; Kayıhan, s. 75.

15 RG. T. 10.03.2018, S. 30356.

16 RG. T. 03.02.2021, S. 31384.

ilişkin diğer usul ve esaslar Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak tebliğ ile belirlenir.” Gerçek ve tüzel kişi tacirler ve dolayısıyla banka tüzel kişiliği de kendi adına imzaya yetkili olan temsilcilerinin imzalarını, elektronik ortamda temin edilerek merkezi ortak veri tabanındaki sicil dosyasına kaydettirmekle yükümlüdür¹⁷. Bunun yanı sıra TTK m. 40/3 uyarınca merkezi Türkiye’de bulunan bankaların şubeleri ise buldukları yerin ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Ayrıca banka ticari işletmesinin merkezinin bağlı olduğu sicilde yer alan kayıtlar şubenin bağlı bulunduğu sicile de tescil edilir.

5. Sermaye

Anonim şirketlerde sermaye esas sermaye ya da kayıtlı sermaye olarak ayrıma tabi tutulmaktadır. Sermayenin tümü esas sözleşmede taahhüt edilen sermaye esas sermaye; yönetim kuruluna sermayenin artırılmasında esas sözleşmede gösterilen tavan miktara kadar yetki veren sermaye sistemi ise kayıtlı sermaye sistemidir. Anonim şirketlerde geçerli olan alt sınırlı sermaye miktarı 250.000 TL; kayıtlı sermaye sistemin benimsendiği anonim şirketlerde ise 500.000 TL’dir¹⁸.

Banka anonim şirketleri için işletme konusu gereği kuruluş sermayesi daha yüksek miktarda öngörülmüştür. BankK m.7/1- f bendi uyarınca “*Türkiye’de kurulacak bir bankanın nakden ve her türlü muvazaadan âri olarak ödenmiş sermayesinin en az otuz milyon (30.000.000) Yeni Türk Lirası olması*” gerektiği hükme bağlanmıştır. Ancak günümüz enflasyonist ortam koşullarına bakıldığında sabit sermaye sisteminin korunması, anonim şirketlerin kuruluş sermayesi için öngörülen tutarlarda olduğu gibi, asgari sermaye şartının Bankacılık mevzuatında da değişiklik yapılarak artırılması gerekmektedir¹⁹.

Bir anonim şirket olan bankaya sermaye olarak getirilebilecek değerler nakit veya aynı sermayedir. Aynı olarak getirilebilecek sermaye de ise TTK m. 342/1 uyarınca üzerinde sınırlı bir aynı hak, haciz ve tedbir bulunan haklar ve nakden değerlendirilemeyen emek sermayesi, anonim şir-

17 **Kayhan**, s. 75.

18 *24/11/2023 tarihli ve 7887 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile bu fıkrafta yer alan anonim şirketler için ellibin Türk Lirası olarak öngörülen en az esas sermaye tutarı ikiyüzellibin Türk Lirasına, kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde yüzbin Türk Lirası olarak öngörülen en az başlangıç sermayesi tutarı beşyüzbin Türk Lirasına yükseltilmiştir.*

19 **Kayhan**, s. 73.

kete nakit olarak getirilemez. Hizmet sermayesi, vadesi gelmemiş alacaklar ve emek sermayesi olarak nitelenen ticari itibarın da bankaya sermaye olarak getirilmesi mümkün değildir.

6. Sınırlı Sorumluluk

TTK m. 329/1 uyarınca anonim şirketlerde pay sahipleri yalnızca taahhüt ettikleri sermaye paylarının bedeli ile sorumludurlar. Bu nedenle anonim şirket alacaklıları ortaklık borçları dolayısıyla pay sahiplerine başvuramazlar. Şirket alacaklılarının başvurabileceği tek malvarlığı şirket tüzel kişisinin malvarlığıdır. Şirket tüzel kişiliğinden karşılanamayan alacaklar için dahi ikinci derecede de olsa bir sorumlulukları bulunmamaktadır²⁰. Bankalar için de bu esas aynen geçerlidir. Dolayısıyla banka anonim şirketlerinde de pay sahipleri taahhüt ettikleri sermaye payları ile sınırlı olarak sorumludur. Pay sahiplerinin sermaye taahhüdünü yerine getirdiği takdirde, kendilerinden ek bir ödeme yapılması talep edilemez. Sermaye taahhüdü borcu ise doğrudan şirket tüzel kişiliğine karşıdır. Dolayısıyla şirket alacaklılarının sermaye koyma borcu için pay sahibine başvurmaları söz konusu değildir²¹. BankK m. 18 uyarınca pay taahhüdünün devri mümkün olmakla birlikte, TTK m. 352 uyarınca devir, tescilden önce gerçekleşmiş ise şirkete karşı bu devir geçersiz olacaktır.

7. Tüzel Kişilik Unsuru

Banka anonim şirketleri, diğer ticaret şirketleri gibi tüzel kişiliğe sahiptir. Anonim şirketin tüzel kişi olarak kuruluşunu tamamlayabilmesi için işletmesinin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil edilmesi ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilanı gereklidir (TTK m. 355). Bu doğrultuda ticaret siciline tescil şirketin tüzel kişilik kazanması bakımından kurucu etkiye sahiptir.

II. BANKA ANONİM ORTAKLIĞINDA PAY SAHİPLİĞİ

A. Genel Olarak

Anonim şirketlerde pay sahibinin konumunu pay sahipliği hakları ve bu haklara egemen olan ilkeler belirler. Pay sahibinin kişiliği şahsen geri planda olmakla birlikte şirketin yapısını ve karakteristiğini sahip olunan

20 Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 306.

21 Pulaşlı, s. 597.

pay bedelleri ortaya çıkarır²². Nitekim banka anonim şirketlerinde de geçerli olan esas, pay sahiplerinin payının sermaye oranı ölçüsünde oy hakkı marifetiyle alınan kararlarda etki sahibi olmasıdır.

İlke olarak banka anonim şirketlerinde de aynı hukuki düzen var olmaktadır. Ancak bankanın regüle bir piyasada faaliyet göstermesi²³ ve bankacılık otoritesinin yakın ve sıkı gözetimde olması, bankanın bu otoritenin müdahalelerine maruz kalmasına yol açmaktadır. Bu müdahaleler kapsamında yönetim faaliyetlerine kısıtlamalar getirilebileceği gibi bankanın paysahiplerini etkileyecek önlemler de alınabilir. Nitekim bankanın güvenli bir şekilde çalışmasına engel olan bir durum ortaya çıktığında, BankK m. 71 uyarınca bankanın yönetim ve denetimi doğrudan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na geçmektedir. Bu da doğrudan doğruya banka anonim şirket üzerindeki paysahipliği hakları üzerinde etki gösterir. Zira bankanın yönetim ve denetimin Fon'a geçmesi halinde pay sahipliği hakları ortadan kalkar²⁴. Bunun yanı sıra Fon bankaların zararlarını devraldığı için bunun karşılığında bankanı paylarını edinme yetkisine sahiptir (BankK m. 107/2).

Banka anonim ortaklıklarında pay sahipliği konumu pay sahiplerinin bankada sahip olduğu sermayeyi temsil eden pay oranına göre değişmektedir. Pay oranına göre değişen pay sahipliği türleri alelade pay, nitelikli pay, hâkim pay sahipliği olmak üzere üç grupta incelenmektedir. Alelade ya da adi pay olarak adlandırılan grupta, BankK'da bir tanımı yapılmamıştır. Ancak Kanun'un 3. maddesinde yapılan nitelikli pay tanımından adi pay kavramı da ortaya çıkmaktadır. Buna göre adi pay, BankK'na göre herhangi bir paya sağlanan bireysel hakları haiz pay anlamına gelmektedir. Bir başka deyişle, kanun ya da banka sözleşmesinde herhangi bir imtiyaz ya da özel bir hakka sahip olmayan alelade pay anlamına gelmektedir²⁵.

Hâkim pay konusunda Kanun hâkimiyet sağlayan paylardan değil hâkim ortaklık söz etmektedir. BankK m. 3 uyarınca hâkim ortak "*Bir ortaklığı doğrudan ya da dolaylı olarak, tek başına veya birlikte kontrol eden gerçek veya tüzel kişiyi*" ifade etmektedir. Bu durumda hâkim ortak kavramı kontrol kavramıyla birlikte ele alınmalıdır. Kontrol kavramı ise,

22 **Pulaşlı**, s. 542.

23 Regülasyon devletin ekonomiye müdahalesi olarak tanımlanır. Regülasyonun karakteristik özelliği, bazı belirli sektörde girişimde bulunmanın ve faaliyet sürdürmenin çerçeve bir kanun ve buna bağlı olarak ortaya çıkan ikincil düzenlemelerde yer alan kurallarda düzenlenmesidir. **Altay**, s. 13.

24 **Altay**, s.13.

25 **Tekinalp**, s. 149.

BankK m.3 “*Bir tüzel kişinin; sermayesinin, asgarî yüzde ellibirine sahip olma şartı aranmaksızın, çoğunluğuna doğrudan veya dolaylı olarak sahip olunması veya bu çoğunluğa sahip olunmamakla birlikte imtiyazlı hisselerin elde bulundurulması veya diğer hissedarlarla yapılan anlaşmalara istinaden oy hakkının çoğunluğu üzerinde tasarrufta bulunulması suretiyle veya herhangi bir suretle yönetim kurulu üyelerinin karara esas çoğunluğunu atayabilme ya da görevden alma gücünün elde bulundurulmasını*” ifade etmektedir. O halde bir bankanın gerçek veya tüzel kişi ortağın tek başına o bankanın toplam oy haklarının %50+1 oyuna sahipse ve bu tek ortağın tek başına karar alıp bankayı yönetmesi gücünü bazı ortakların veya azlığın veto veya benzeri hakları engellemiyorsa; böyle bir oy çoğunluğuna sahip olmamasına rağmen bu ortak bankanın esas sözleşmesi veya herhangi bir sözleşme uyarınca, banka yönetim kurulunda üyelerin karar alabilecek çoğunluğunu tek başına aday gösterme ve seçirme, görevden alma ve bankayı yönetme erkine sahipse, bu gerçek veya tüzel kişi tek başına ve doğrudan bankanın hâkim ortağıdır²⁶.

Banka hukukunda pay sahipliği konusunda tanımı yapılan üçüncü grup ise nitelikli pay sahipliğidir. “*Nitelikli pay*” BankK’ya özgü bir kavramdır. Anılan pay birçok alt türü çatısı altında toplayan bir üst kavramı ifade eder. BankK’nın 3. maddesinde “*nitelikli payın tanımı “banka” kavramı temelinde verilmemiş, aksine “bir ortaklığın sermayesinin veya oy haklarının ... yüzde on veya daha fazlasını teşkil eden paylar ile bu oranın altında bile olsa imtiyaz veren paylar*” denilerek genel bir ifade kullanılmıştır. Söz konusu bu ifadenin bankayı da kapsadığı şüphesizdir.

B. Nitelikli Pay Sahipliği

1. Terminoloji

5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 3. maddesinde nitelikli pay, “*bir ortaklığın sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını teşkil eden paylar ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren paylar*” olarak tanımlanmıştır. Nitelikli pay tanımı, gerçekte Avrupa Birliği mevzuatına uyum sürecinde hukukumuza girmiş bir kavramdır²⁷. Nitekim kredi kurumlarına ilişkin AB yönergeleri arasında en kapsamlı düzenleme sayılan

26 Tekinalp, s. 149.

27 Tekin Memiş, “Grup İmtiyazının Kabul Edildiği Bankalarda Grup İçindeki Bütün Paylar Nitelikli Pay Sayılır mı?”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan Özel Sayı, 2014, s. 3112.

“Avrupa Parlamentosu’nun ve Konsey’in Kredi Kurumlarının Kurulmalarına ve Faaliyette Bulunmalarına İlişkin 2006/48/EC sayılı ve 14 Haziran 2006 günlü Yönergesi”²⁸ 4. maddesinin 11. bendinde nitelikli sermaye payı, “bir teşebbüste sermayenin ya da oy haklarının %10’unu veya daha fazlasını doğrudan doğruya ya da dolaylı biçimde temsil eden yahut teşebbüsün yönetimini önemli ölçüde etkilemeye olanak veren sermaye payı” olarak tanımlanmıştır. Nitelikli sermaye payını saptanırken Yönerge’nin 12. maddesi 2. bendi uyarınca, 2001/34/EC sayılı Yönergenin²⁹ “Oy Haklarının Belirlenmesi” başlıklı 92. maddesinin³⁰ dikkate alınması

28 Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006.

29 Directive 2001/34/EC of the European Parliament and of the Council of 28 May 2001.

30 Article 92 (Madde 92)

Madde 85(1)’de atıfta bulunulan gerçek veya tüzel kişilerin Madde 89(1) ve Madde 90’da öngörülen beyanda bulunma yükümlülüğünün olup olmadığının belirlenmesinde, aşağıdakiler söz konusu kişi veya kuruluşun sahip olduğu oy hakları olarak kabul edilir:

(a) diğer kişiler veya kuruluşlar tarafından kendi adlarına ancak o kişi veya kuruluş adına sahip olunan oy hakları,

(b) o kişi veya kuruluş tarafından kontrol edilen bir işletme tarafından sahip olunan oy hakları;

(c) o kişi veya kuruluşun, sahip oldukları oy haklarını uyumlu bir şekilde kullanarak söz konusu şirketin yönetimine yönelik kalıcı bir ortak politika benimsemeyi yükümlü kılan yazılı bir anlaşma imzaladığı üçüncü bir tarafça sahip olunan oy hakları.

(d) söz konusu kişi veya kuruluşla veya söz konusu kişi veya kuruluşun kontrolündeki bir işletmeyle, söz konusu oy haklarının geçici olarak devredilmesini öngören yazılı bir anlaşma kapsamında üçüncü bir tarafça sahip olunan oy hakları,

(e) bu kişi veya kuruluşun sahip olduğu ve teminat olarak yatırılan hisselerle bağlı oy hakları, ancak teminatı elinde bulunduran kişi veya kuruluş oy haklarını kontrol ediyor ve bunları kullanma niyetini beyan ediyorsa, bu durumda bu oy hakları sonuncusunun oy hakları olarak kabul edilir,

(f) bu kişi veya kuruluşun ömür boyu menfaatine sahip olduğu hisselerle bağlı oy hakları,

(g) söz konusu kişi veya kuruluşun ya da (a) ile (f) bentlerinde belirtilen diğer kişi veya kuruluşlardan birinin, resmi bir anlaşma kapsamında kendi inisiyatifiyle elde etme hakkına sahip olduğu oy hakları; bu gibi durumlarda, 89(1) maddesinde öngörülen bildirim, anlaşma tarihinde yapılır,

(h) söz konusu kişi veya kuruluşun, hissedarların özel talimatı olmadığı durumlarda kendi takdirine bağlı olarak kullanabileceği, söz konusu kişi veya kuruluşu emanet edilen hisselerle bağlı oy hakları.

89(1) maddesinden sapma olarak, bir kişi veya kuruluşun bir şirkette birinci fıkranın (h) bendinde belirtilen oy haklarını kullanabileceği ve bu oy haklarının toplamı, o kişi veya kuruluşun o şirkette sahip olduğu diğer oy haklarıyla birlikte 89(1) maddesinde öngörülen eşiklerden birine ulaştığı veya aştığı durumlarda, Üye Devletler, söz konusu kişi veya kuruluşun, ilgili şirkete genel kurul toplantısından 21 takvim günü önce bilgi vermekle yükümlü olduğunu belirleyebilir.

gerekmektedir³¹. Yönerge, 4. madde nitelikli sermaye payını tanımlarken sahip olunan yetki ile yetinmeyip, yönetimi önemli ölçüde etkileme olanağı durumlarını da hesaba katmıştır. Bunun sebebi ise, hukuken ya da fiilen sahip oldukları güçle kredi kurumunun yönetimini etkileyebilecek konumda olanların hem kimliklerinin hem de niteliklerinin büyük önem taşıması olarak belirtilmiştir³². Zira, nitelikli sermaye payına sahip olanların ellerindeki gücü kötüye kullanmayacaklarına öteki ortaklar, kredi kurumunun alacaklıları ile gözetim ve denetimden sorumlu olan yetkili merciler güvenebilmeli; kredi kurumu malî güçlüklerle karşılaştığında nitelikli pay sahiplerinin ilk desteği sağlayabilecek olanakları olmalıdır³³.

2. Koşulları

BankK’da nitelikli pay sahipliğine dair yapılan tanımda, nitelikli pay sahipliği veren ilk durum, “*bir ortaklığın sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını teşkil eden paylar*” a sahip olmaktır. Bu bağlamda alt sınır olarak sermayenin ya da oy haklarının %10’una sahip olmak, TTK m. 411 anlamında azlık veya azınlık pay sahiplerine de karşılık gelmektedir. Bu nedenle halka açık anonim şirketlerde sermayenin %5’ini oluşturan azınlık pay sahiplerinin ise nitelikli pay sahip olarak kabul edilmesi söz konusu değildir³⁴. Zira TTK’da ve BankK’da vurgulanan %10’luk pay sahipliği azlık ve nitelikli pay sahipliği olarak iki farklı kavrama karşılık gelmektedir. Nitekim BankK’da belirlenen %10 oran esasında, TTK’nın azlık tanımından değil Avrupa Birliği düzenlemelerinden yola çıkılarak belirlenmiştir³⁵.

Nitelikli pay sahipliğinin tespitinde oy haklarının %10’una sahip olunması hali de bulunmaktadır. Bu kapsamda, pay çoğunluğu dışında oy çoğunluğunu elde etmeyi sağlayan durumlarda da nitelikli pay sahipliği

31 Gürkan **Çelebican**, “Avrupa Birliği’nde Kredi Kurumlarının Kurulumları, Faaliyet Dzni Almaları ve Faaliyetlerinin Sona Ermesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 56, S. 3, 2007, s. 65.

32 **Çelebican**, s. 66.

33 **Çelebican**, s. 66.

34 Mehmet **Özdamar**, “Türk Banka Hukukunda “Nitelikli Pay” Kavramı”, Doç. Dr. Haluk Konuralp’e Armağan, C. III, Yetkin Yayınları, Ankara 2009, s. 734; **Altay**, s. 25; **Tekinalp**, s. 150; **Çelebican**, s. 67.

35 Sami **Karahan**, “Bankacılık Kanununda Nitelikli Pay Sahipliği Kavramı ve Bu Kavrama Bağlı Hukuki Sonuçlar”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 9, S. 18, 2010, s. 41; **Tekinalp**, s. 150.

ortaya çıkmaktadır³⁶. Söz konusu durumlar ise iki ihtimalde gündeme gelmektedir. Birinci ihtimal oyda imtiyazın söz konusu olması³⁷ (TTK m. 479), ikinci ihtimal ise TTK m. 434/2 uyarınca birden fazla oya sahip olanların oy hakkının sınırlandırılmasıdır³⁸. Bu hallerde pay çoğunluğu olmadan oy çoğunluğunun elde edilmesi mümkün olduğundan nitelikli pay sahipliği gündeme gelebilmektedir.

Nitelikli payın bir başka görünümü ise; “...*bu oranın altında olsa dahi yönetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren paylar*” olarak belirtilen yönetim kuruluna üye belirleme imtiyazıdır. Bu imtiyaz TTK m. 360 hükmünde düzenlenen belirli grupların yönetim kurulunda temsili başlığında düzenlenmektedir. Yönetim kurulunda temsil edilme hakkına ilişkin imtiyaz, paya bağlanmayan “belirli bir grup oluşturan pay sahipleri”, “özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahipleri” ve “azlık” a yönetim kurulu üyeliği için bağlayıcı aday önerisinde bulunma hakkının tanınması şeklinde ortaya çıkmaktadır³⁹. O halde söz konusu payların aynı zamanda şirketin sermayesinin veya oy haklarının %10 veya daha fazlasını oluşturmasına gerek yoktur. Bu oranın altında olsa dahi yönetim kuruluna üye belirleme imtiyazı verdiği takdirde, bu paylar nitelikli pay niteliğindedir⁴⁰. Söz konusu imtiyaz, yönetim kurulunun belirli sayıda yönetim kurulu üyeliği için aday göstermesi, yönetim kurulunun belirli grup payları elinde bulunduran pay sahipleri arasından seçilmesi, azlığa aday yetkisi verilmesi veya azlığın içinden belirli üyeliklere seçim yapılması yoluyla tanınabilmektedir⁴¹. BankK m.3 uyarınca, bir pay sahibinin nitelikli paya sahip olabilmesi için, yönetim kurulunda kaç üyeliğin doldurulmasında imtiyazın kullanıldığı önem taşımamaktadır. Nitekim yönetim kurulu üye sayısının çoğunluğunu seçtirme imtiyazına sahip bir pay sahibi, hâkim pay sahibi konumunda olmaktadır (TTK m. 195/1). Bunun yanı sıra grup imtiyazı (yönetim kurulunda temsil edilme hakkı) tanınması durumunda,

36 Tülay **Gökdemir Tamer**, “Banka Hukukunda Dolaylı Pay Sahipliği Kavramı ve Hukuki Sonuçları”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 39, S. 3, 2023, s. 602.

37 TTK m. 479 uyarınca oyda imtiyaz bağlamında, imtiyazlı pay sahibi sermayenin %10'unun altında bir değeri temsil eden paylara sahip olsa da, oy haklarının yüzde onundan fazlasına sahip olabilir.

38 TTK m.434/2: “*Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Şu kadar ki, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir.*” Bu halde, birden fazla paya sahip olanların esas sözleşme ile sahip olacağı oy hakkı sınırlandırıldığı takdirde, diğer pay sahiplerine ait olan oy hakları da oransal olarak artmış olacaktır.

39 **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 638.

40 **Altay**, s. 27.

41 **Altay**, s. 27.

grup imtiyazının milyonlarca pay sahibinin bulunduğu bir pay grubuna tanınabilmesinin mümkün olması sebebi ile yalnızca grup içinde pay sahipliği oranı %10'u geçen pay sahiplerinin nitelikli pay sahibi olması için yeterli görülmektedir⁴².

3. Nitelikli Pay Sahipliğine Bağlanan Hukuki Sonuçlar

Kanun koyucu, bankanın yönetim ve idaresindeki önemine yönelik nitelikli pay sahipliği kavramını, devrini, ihracını ve buna bağlanan sonuçları bazı önemli koşullara bağlamış ve bunları ayrıntılı şekilde düzenlemiştir.

Nitelikli pay sahipliğine bağlanan sonuçlardan ilki yönetim ve denetimine el konulan bir bankada veya finansal kuruluşta nitelikli pay sahibi olan kişilerin, BankK m. 8/1 uyarınca banka kurucusu olamamasıdır. Şöyle ki, nitelikli paya sahip olan ortakların kurucularda aranan şartlara sahip olması aranmaktadır (BankK m.18). BankK'nın banka kurucularında aranan şartları düzenleyen 8'inci maddesinde "*iflas etmiş olmamak, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (TMSF) devredilmiş olan bankalarda nitelikli paya sahip olmamak, belli suçlardan hükümlü olmamak, gerekli malî güç ve itibar ile işin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip bulunmak*" gibi hususlar belirtilmiştir. Söz konusu özelliklere sahip olmayan veya sonradan nitelikleri kaybeden kişilerin hüküm gereği nitelikli pay sahibi olması da mümkün değildir⁴³. Kurucular için gerekli nitelikleri kaybeden nitelikli paya sahip olan ortaklar, temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamaz. Bu halde söz konusu haklar BDDK'nın bildirimine üzerine Fon tarafından kullanılır. TMSF bu hakları kullanırken ilgili pay sahiplerinin hak ve menfaatlerini de gözetmek zorundadır Aynı zamanda bu ortaklar sermayedeki doğrudan ya da dolaylı payları yüzde onun altında olana kadar rüçhan haklarını da kullanamayacaktır (BankK m. 18/5). Görüldüğü üzere kuruculara özgü bu koşulların eksilmesi doğrudan nitelikli pay sahiplerinin hakları üzerinde etki etmektedir.

Nitelikli pay sahipliğine bağlanan bir diğer sonuç, nitelikli payların oluşumu ve devrinin BDDK'nın gözetimine tabi tutulmasıdır⁴⁴. Bir pay-sahibinin banka anonim ortaklığında yüzde ona karşılık gelen payları ve

42 **Memiş**, s. 3116; Erkan **Eren**, "Banka Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkı Veren Pay Sahipleri Sözleşmesi Kanuna Karşı Hile" Olarak Değerlendirilebilir Mi?", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 20, S. 1, 2021, s. 1018.

43 **Bozkurt**, s. 422; **Eren**, s. 1018; **Karahan**, s. 49.

44 BankK m. 18/1.2: "*Bir kişinin, bir bankada doğrudan veya dolaylı pay sahipliği yoluyla sermayenin yüzde onunu ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya bir ortağa ait*

yönetim kurulunda temsil edilme hakkı veren payları edinmesi BDDK'nın iznine tabi kılınmıştır⁴⁵. BDDK nitelikli pay devrinin gerçekleşmesi durumunda izin verirken ayrıca payı devralan kişilerin kurucularda aranan nitelikleri taşıyıp taşımadığını da kontrol etmekle yükümlü olacaktır⁴⁶. Bankalarda öngörülen bu izin sistemindeki nihai amaç ise bankadaki pay miktarı ya da imtiyazlı payların sağladığı ayrıcalıklar sonucunda yönetimde etkin olacak kişilerin aynı değerlere, toplumsal ve ekonomik itibar koşulları ve aynı şeffaf ilişkilere sahip olup olmadığının tespitinde mekanizma geliştirmek ve bankalara daha sağlıklı bir ekonomik yapı oluşturmaktır⁴⁷.

BankK m. 18/6 uyarınca “İzin alınmadan yapılan pay devirleri pay defterine kaydolunmaz (BankK m.18/4). Bu hükme aykırı şekilde pay defterine yapılan kayıtlar ise hükümsüzdür. Kurulun izni olmadan payların devredilmesi hâlinde ise, paylara ait temettü hariç ortaklık hakları Fon tarafından kullanılır”

BankK m. 21 uyarınca ise “Kuruma yapılan izin başvuruları; denetimin etkin bir şekilde ifa edilmesine engel olabilecek nitelikte doğrudan veya dolaylı herhangi bir ilişkinin varlığı veya izne tâbi işlem için öngörülen koşulların, niteliklerin, yeterliliklerin izin başvurusu esnasında ya da değerlendirme sürecinde sağlanamaması veya kaybedilmesi hâlinde Kurulca reddedilir. Ret kararları ilgililere gerekçeli olarak bildirilir”

Nitelikli pay sahipliğine bağlanan sonuçlardan diğeri ise⁴⁸ “nitelikli paya sahip olan pay sahiplerinin birlikte veya tek başına, doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettikleri ya da sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu üyesi ya da genel müdürü oldukları ortaklıkların, bankanın dahil olduğu risk grubunu”⁴⁹ oluşturmasıdır (BankK m. 49/2).

doğrudan veya dolaylı payların sermayenin yüzde on, yüzde yirmi, yüzde otuzüç veya yüzde ellisini aşması sonucunu veren pay edinimleri ile bir ortağa ait payların, bu oranların altına düşmesi sonucunu veren pay devirleri Kurulun iznine tâbidir. Yönetim kuruluna veya denetim komitesine üye belirleme imtiyazı veren payların tesisi, devri veya yeni imtiyazlı pay ihracı yukarıdaki oransal sınırlara bakılmaksızın Kurulun iznine tâbidir.”

45 Bunun yanı sıra nitelikli paylarda imtiyaz oluşturulması dahi BDDK'nın iznine tabi tutulmuştur. Kuruluktan sonra imtiyazlı payların tesisi bir anasözleşme değişikliği gerektirip bu sözleşme değişiklikleri de BDDK'nın iznine tabi olduğundan böyle bir düzenlemenin tekrar niteliğinde olduğu görüşü hakkında bkz. **Altay**, s. 29.

46 **Eren**, s. 1019; **Memiş**, s. 3115; **Bozkurt**, s. 424.

47 **Altay**, s. 181.

48 **Altay**, s. 181.

49 “Risk grubu”, “bir gerçek veya tüzel kişinin, aldığı krediyi, ödeyememe durumuna girmesi halinde, o kişiyi olumsuz bir şekilde etkileyebileceği, ödeme sıkıntısına sokabileceği ve takibe uğramasına, hatta iflâsına sebep olabileceği kişiler çevresini” ifade etmektedir. **Tekinalp**, Banka Hukuku, s. 233.

Bankalar nitelikli pay sahiplerine her ne şekilde olursa olsun nakdi ve gayrinakdi kredi verebilir (BankK m.50/3). Bununla birlikte nitelikli paya sahip olan ortaklar BankK m. 54/1’de yer alan kredi sınırlamalarına tabi olacaktır. Nitekim bankalar tarafından gerçek ya da tüzel kişiye veya risk grubuna kullandırılabilmesi mümkün olan kredilerin toplamı özkaynakların yüzde yirmibeşini aşamayacaktır. Nitelikli paylara sahip olmayan pay sahiplerine ve bunlarla risk grubu oluşturan kişilere kullandırılacak kredilerin toplamı ise bankanın özkaynaklarının yüzde ellisini aşamayacaktır.

Nitelikli paylara bağlanan en ağır sonuçlardan diğeri ise, bankanın güvenli şekilde çalışmasını tehdit eden durumların ortaya çıkması halinde, BDDK’nın iyileştirici önlemler uygulamaya karar vermesi halinde karşımıza çıkmaktadır. Bankanın güvenli bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşüren olguların ortaya çıkması durumunda, banka hakkında başvurulacak olağan önlemlerden biri olan iyileştirici önlemler uygulama alanı bulur⁵⁰. BankK m. 67 (e), (f),(g) bentleri ile ilgili olarak hazırlaması gereken iyileştirici önlem planı bağlamında nitelikli pay sahiplerine bazı yükümlülükler öngörülmüştür. Buna göre BankK m. 69 iyileştirici önlemler arasında düzenlenen ve b bendi uyarınca “*BankK m. 67 bent (e), (f),(g) hallerinin varlığı halinde Kurul kararıyla risklerin azaltılması için kısa, orta ve uzun vadeli olmak üzere Kurulca uygun görülecek bir program oluşturulması ve yönetim kurulu üyeleri ile nitelikli paya sahip ortaklarından, bu programın yazılı olarak taahhüt edilmesi ve belirlediği dönemler itibarıyla uygulama sonuçlarının gönderilmesi*” öngörülmektedir. Nitelikli pay sahiplerine yüklenen bu yükümlülük, AB yönergelerine bakıldığında ne nitelikli pay sahipliğinin tanımında ne de bankaların bir finansal krize sebep olması durumunda üst otorite tarafından alınacak önlemler arasında düzenlenmesine rastlanmamaktadır⁵¹. Bu anlamda nitelikli paylara sahip olan pay sahibinin, banka adına bir iyileştirici önlem olarak yazılı taahhütte bulunma zorunluluğu altına sokulmasının hukuki temelinin ve anonim şirket ilkelerinde yerinin değerlendirilmesi gereklidir.

a. Yazılı Taahhütte Bulunma Yükümlülüğü

Ortaklıklar hukukunda bir anonim ortaklığa işletme konusu ya da finansal durumunun istikrarı bakımından dışarıdan bir müdahale edilmesi

50 Altay, s. 181.

51 Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006, Directive 2001/34/EC of the European Parliament and of the Council of 28 May 2001, Hopt, s. 238 vd.

söz konusu değildir⁵². Bununla birlikte finansal piyasaların istikrarı, kredi sisteminin düzenli işleyişi ve tasarruf sahiplerinin korunması amaçlarının gerçekleştirilmesi ve bankaların güvenli çalışmasını önleyen durumların ortaya çıkması bankalara dıştan müdahale edilmesini gerektirmiştir⁵³. Nitekim bankanın güvenli bir şekilde çalışmasının engelleyen durumların ortaya çıkması halinde, piyasaların finansal bir krize girmemesi ancak denetimlerin sonucunda erken müdahale edilmesini gerektirmektedir⁵⁴.

Kanun koyucu, bankanın olağan ya da olağanüstü denetlenmesinin sonucunda, tespit edilen hususlara göre Kurul tarafından bazı önlemlerin alınabilmesine imkân vermiştir. Bu önlemler bankanın finansal durumunu korumaya ve bankacılık mevzuatına uygun hareket etmesini temin etmeye yönelik olup, risk tehlikesi yaratan veya riskin gerçekleşmek üzere olması durumlarına göre çeşitli önlemler öngörülmüştür⁵⁵. Söz konusu önlemler banka anonim ortaklığının fiil ehliyetine yönelik bir sınırlama getirmektedir. Nitekim banka öngörülen önleme aykırı davranışa dahi yapılan hukuki işlem geçerli olmaktadır. Ancak banka Kurul tarafından verilen önleme aykırı davrandığı için BankK m. 69,70 ve 71 hükümlerinde yer alan yaptırımlara maruz kalmaktadır.

Bu önlemler BankK’da olağan ve olağanüstü önlemler olarak gruplandırılmakta; olağan önlemler, kendi içerisinde düzeltici-iyileştirici-kısıtlayıcı önlemler olarak üçe ayrılmaktadır. Olağanüstü önlemler ise faaliyet izni kaldırılması ve yönetim ve denetimin Fon’a devredilmesi şeklinde ikiye ayrılmaktadır.

Olağan önlemler, bağlandıkları yaptırım olarak banka anonim ortaklığı için dikkate alınması gereken bir uyarı niteliğindedir⁵⁶. Zira olağan önlemlerde banka anonim ortaklığı faaliyetlerine devam etmektedir. Bir başka deyişle yönetimin durdurulması söz konusu değildir. Önlemin banka tarafından uygulanması sürecinde, ihlalin meydana getirdiği aksak-

52 **Altay**, s. 181.

53 Nitekim bankaların ekonomi için kendini gösteren makroekonomik işlevleri yer almaktadır ve bu anlamda merkezi öneme sahiptir. Bu durum ise bankaların geniş kapsamlı yasalara ve devlet düzenlemelerine tabi olmalarına ve önleyici tedbirlere maruz kalmalarına sebep olmaktadır. Klaus J. **Hopt**, “Corporate Governance of Banks and Financial Institutions: Economic Theory, Supervisory Practice, Evidence and Policy”, European Business Organization Law Review, C. 22, S. 1, 2021, s. 15.

54 Joe **Nocera**, “Lessons From The Financial Crisis”, Arizona Law Review, C. 52, S. 1, s. 8

55 **Tekinalp**, s. 251; **Altay**, s. 181.

56 **Tekinalp**, s. 251.

lık giderildikçe önlem kurumun ikinci bir işlemiyle hafifletilir; aksi takdirde ise önlem ağırlaştırılır⁵⁷. Olağan önlemler arasında sayılan düzeltici önlemler en hafif nitelikte olup, uygulanma koşulu ancak BankK m. 67 sayılan olguların⁵⁸ gerçekleşmiş olmasıdır. Başka bir deyişle, BankK m. 68’de yer alan düzeltici önlemlerin uygulanabilmesi için 67. maddedeki hususların gerçekleşmesi gerekir. Düzeltici önlemler bankanın finansal durumunun desteklenmesi hem de riskli durumun ortadan kaldırılması ve risk yönetimin yeniden tesisi olarak iki gruba ayrılarak incelenmektedir⁵⁹.

İyileştirici önlemler ise düzenleyici önlemlerin fayda sağlamadığı ya da uygulanırsa dahi fayda sağlamayacağı anlaşılan durumlarda BankK m. 69’da yer alan önlemlerdir. Bu önlemler düzenleyici önlemlere kıyasen daha sert yapıda olup müdahaleci niteliktedir. Nitekim iyileştirici önlemlerin bankanın yapısal aksaklıklarını gidermek üzere uygulandığı hallerde, Kurul düzeltici önlemlerden farklı olarak bankanın yönetim örgütüne müdahale edebilmektedir⁶⁰. Bu doğrultuda Kurul’un BankK m. 69/b uyarınca “*karar, işlem ve uygulamalarda yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu bulunması hâlinde genel kurulun en kısa sürede olağanüstü toplantıya çağrılarak yönetim kurulu üyelerinden bir veya birkaçının veya tamamının değiştirilmesi veya üye sayısını artırarak üye atanması veya karar ve*

57 Altay, s. 182.

58 Madde 67 — “Konsolide veya konsolide olmayan bazda yapılan denetimler sonucunda bir bankanın;

a) Aktiflerinin vade itibarıyla yükümlülüklerini karşılayamama tehlikesiyle karşı karşıya gelmesi ya da likiditeye ilişkin düzenlemelere uymaması,

b) Gelir ve giderleri arasındaki ilgi ve dengelerin bozulması nedeniyle kârlılığın faaliyetleri emin bir şekilde yürütecek yeterlilikte olmaması,

c) Özkaynaklarının sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelere göre yetersiz olması veya bu durumun gerçekleşmek üzere bulunması,

d) Aktif kalitesinin mali bünyeyi zayıflatabilecek şekilde bozulması,

e) Bu Kanuna ve ilgili düzenlemelere veya Kurulca alınan kararlara aykırı nitelikte karar, işlem ve uygulamalarının bulunması,

f) İç denetim, iç kontrol ve risk yönetim sistemlerini kurmaması veya bu sistemleri etkin ve yeterli bir şekilde işletmemesi veya denetimi engelleyici herhangi bir hususun bulunması,

g) Yönetiminin basiretsizliği nedeniyle bu Kanun ve ilgili mevzuat ile tanımlanmış risklerin önemli ölçüde artması veya mali bünyeyi zayıflatabilecek şekilde yoğunlaşması,

h) (Ek:20/2/2020-7222/7 md.) 66/A maddesi kapsamında önlem planında öngörülen tedbirleri derhal almaması, alınan tedbirlere rağmen sorunların giderilememesi veya tedbirlerin alınması durumunda dahi sonuç alınmayacağı belirlenmesi,

Hâllerinden herhangi birinin tespit edilmesi durumunda, bu Kanunun 68 inci, 69 uncu ve 70 inci maddelerinde öngörülen tedbirler derhal alınır.”

59 Tekinalp, s. 253.

60 Seza Reisoğlu, Bankacılık Kanunu Şerhi, Cilt 1, Yaklaşım Yayınları, Ankara 2009, s. 946.

işlemlerde sorumluluğu bulunan mensuplarının görevden alınması” yetkisi bulunmaktadır.

BankK’nın 68. maddesindeki düzeltici ve 69. maddesindeki iyileştirici önlemlerden de sonuç alınamaması halinde kısıtlayıcı önlemlere başvurulur. Kısıtlayıcı önlemler, bankanın karar verme yetkisinin sonlandırılması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda iyileştirici önlemlerden daha sert nitelik taşırlar. Bankanın bazı işlemleri yapabilme, yöneticilerini seçebilme, banka işletmesinin faaliyetinin kısmen veya tamamen geçici olarak durdurulması sonucunu doğuran önlemler kısıtlayıcı önlemlere örnek olarak verilebilir⁶¹.

Düzeltilici-iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemlerin uygulanmasında ilk olarak hafif derecede olan önlemin dikkate alınması zorunlu değildir. Hatta istisnai de olsa Kurul banka hakkında hiç olağan önleme başvurmadan, durumun ağırlığına göre BankK m. 71 uyarınca doğrudan olağanüstü önlem dahi uygulayabilir⁶².

Olağanüstü önlemler ise BankK m. 71’de düzenlenen ve bankaya uygulanan düzeltici, iyileştirici ve kısıtlayıcı önlemlerden sonuç alınamaması, bankanın faaliyetine devam etmesinin yatırımcıların hakları ve finansal sistem için tehlikeli olacağı endişesinin ortaya çıkması, bankanın borç ve yükümlülükleriyle varlık dengesinin bozulması, banka kaynaklarının hâkim ortaklar veya yöneticiler tarafından kullanılması ve bankanın hâkim ortağa ve onun imtiyazlı grubuna çalışmaya başlaması durumlarında olağanüstü önlemlere başvurma zorunluluğu ortaya çıkabilir. Bu halde alınacak önlemler bankanın Fona devredilmesi veya bankanın faaliyet izninin kaldırılması olacaktır⁶³. Bu önlemlerden ilki, bankanın faaliyetini Fon’un yönetimi ve denetimi altında sürdürmesini ve bankanın yeniden yapılandırma sürecine tabi tutulması; diğeri ise bankanın iflasıdır. Hangi durumun hangi olağanüstü önemli uygulanmasına yol açacağı Kanunda açıkça düzenlenmemiştir. Başka bir deyişle, bu olağanüstü önlemlerden birinin uygulanması için yukarıda anılan aşamaların sırasıyla tüketilmelerine gerek yoktur⁶⁴.

BankK m. 69/1 b bendi uyarınca, 67. maddenin g bendinde yer alan *“yönetiminin basiretsizliği nedeniyle bu Kanun ve ilgili mevzuat ile tanımlanmış risklerin önemli ölçüde artması veya malî bünyeyi zayıflatabilecek şekilde yoğunlaşması hallerinde maruz kalınan risklerin azaltılması için*

61 Tekinalp, s. 253.

62 Altay, s. 183.

63 Altay, s. 183.

64 Altay, s. 183; Tekinalp, s. 254.

kısa, orta ve uzun vadeli olmak üzere Kurulca uygun görülecek bir program oluşturulması ve yönetim kurulu üyeleri ile nitelikli paya sahip ortaklarından, bu programın yazılı olarak taahhüt edilmesi”nin Kurul tarafından karar verilmesi, bir iyileştirici önlem niteliğindedir.

b. Hukuki Nitelik

BankK m. 67/1 g bendi uyarınca yönetimin basiretsizliğine⁶⁵ bağlı olarak karşılaştığı risklerin önemli ölçüde artması veya finansal yapıyı tehdit edecek biçimde yoğunlaşması da BDDK’nın banka hakkında bir olağan önlem uygulanmasını gerektiren bir önlem olarak sayılmıştır. BankK m. 31 uyarınca bankanın risklerinin yoğunluğu, risk yönetim sistemi tarafından ölçülüp rapor edilir ve raporlara göre risklerin ağırlaşması durumu varsa önleme başvurulur. Bu bağlamda yoğunlaşan risklerin giderilmesi için, iyileştirici önlemler bağlamında banka yönetimin bir plan oluşturulması, risklerin azaltılması ya da ortadan kaldırılması, bu durumun ne kadar sürede gerçekleştirileceği hakkında bu planda gereken açıklamalara yer vermesi, BDDK’nın ise bu planı onaylaması gereklidir⁶⁶.

Her ne kadar banka anonim ortaklığının TTK’da olduğu gibi yönetim kuruluna yüklenen vazgeçilmez görevleri düzenleyen münhasır bir hükmü olmasa da⁶⁷, BankK münferit hükümlerinden yönetim kurulunun vazge-

65 “*Basiret; ilim, tecrübe ve feraset ışığıyla görüp sezmeye, bilip değerlendirmeye esas teşkil eden hususları, ihatalı ve tam tekml kavramdır*”. Aynı şekilde, TTK m.18/2 gereği; tacirin ticari işletmesiyle ilgili tüm faaliyetlerinde basiretli iş adamı gibi davranması gerekir. Ticari alanda da basiretli iş adamı ise “tacirin ticari faaliyetlerinde tedbirli, ileri görüşlü, sağduyulu ve yaptığı işin inceliklerini bilen bir kişi” olarak tanımlanmaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin basiretsizliği ise yönetim kurulu üyesinin kendini yenilememesi, gelişen ve değişen piyasa koşulları veya teknolojik evrimin ticari hayattaki yansımalarına dair gerekli güncelliğin sağlanamaması olarak kendini göstermektedir. Yönetim kurulu üyesinin görev ve yükümlülükleri açısından “*basiretsiz*” davranışları, “*hafif kusur*” ve “*tedbirsizlik*” ile birleştiğinde görevden alma açısından haklı sebep olarak kabul edilir. İsmail Özgün **Karaahmetoğlu**, “Basiretli İş Adamı Gibi Hareket Etme Ölçüsü ve Yargıtay Uygulamasındaki Yeri”, *Legal Hukuk Dergisi*, C. 10, S. 116, 2012, s. 2; İbrahim Akan **Özdemir**, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyesinin Görevden Alınması Açısından Haklı Sebep Unsurunun Türk Ticaret Kanunu Düzenlemeleri Bakımından Değerlendirilmesi”, *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 1, 2023, s. 306.

66 **Altay**, s. 190.

67 TTK m. 375: “*Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:*

a) *Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi.*

b) *Şirketin yönetim teşkilatının belirlenmesi.*

çilmez yetkilerini tespit etmek mümkündür. O halde BankK m.67-70 hükümleri gereği BDDK tarafından kararlaştırılan olağan önlemlerin uygulanması, banka anonim ortaklık yönetim kurulunun vazgeçilmez görevleri arasındadır. Nitekim genel hükümlere de gidildiğinde TTK m. 375/1 c bendinde yer alan “*Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması*”na, yönetim kurulunun banka hakkında oluşan risklerin ortadan kaldırılması konusunda bir plan hazırlaması hususunun da yorum yoluyla bu maddeye dahil edilmesi mümkündür⁶⁸. Bu durumda banka hakkında önlem olarak bir plan oluşturulması ve bu planın uygulanması da yönetim kuruluna ait bir görevdir.

Nitekim nitelikli paya sahip olan ortaklar, yönetim kurulunun hazırladığı plan hususunda bir taahhütte bulunsalar dahi bu taahhüdü icra etme yetkisine sahip değildir. Zira nitelikli pay sahipleri aynı zamanda banka anonim ortaklığının denetim komitesi gibi bir organı olarak görevlendirilmediği, yönetim kurulu üzerinde bu planı uygulatma gücüne sahip değildir. Gerçekten de BDDK tarafından banka hakkında olağan önlem olarak BankK m. 69/1 b uyarınca, risklerin azaltılması için Kurul tarafından onaylanan bir plan oluşturulması ve bu planın uygulanacağı yönünde yönetim kurulu üyeleri ile birlikte nitelikli pay sahiplerinden yazılı taahhüt alınması üzerinde düşünülmesi gereken bir husustur⁶⁹.

O halde kanunda nitelikli pay sahipleri için de öngörülen yazılı taahhüt verilmesinin ancak üçüncü kişinin fiilini taahhüt etme şeklinde ortaya çıkan bir borç doğurucu işlem olduğu görüşüne katılmak mümkündür⁷⁰. Nitekim 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 128’de⁷¹ düzenlenen

c) *Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması.*

d) *(Değişik:23/5/2024-7511/14 md.) Şube müdürleri hariç olmak üzere müdürlerin ve aynı işleve sahip kişilerin atanmaları ve görevden alınmaları.*

e) *Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi.*

f) *Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.*

g) *Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması.”*

68 Altay, s. 193.

69 Altay, s. 193.

70 Altay, s. 32.

71 TBK m. 128- “Üçüncü bir kişinin fiilini başkasına karşı üstlenen, bu fiilini gerçekleştirilmesinden doğan zararı gidermekle yükümlüdür. Belirli bir süre için yapılan

üçüncü kişinin fiilini üstlenmede, edimi üstlenen kişi, edimini üstlendiği kişi tarafından edimin yerine getirilmemesi halinde edimden değil, ifa etmemeden doğan zararın tazmin borcundan sorumlu olmaktadır. Başka bir deyişle, üstlenen kişi alacaklıya karşı kendi edimini değil, başkasının edimini üstlenmektedir⁷². Başkasının edimi ifa etmemesi halinde ise onun yerine kendisi ifade bulunacağını üstlenmemektedir. Bu sözleşme ile üstlenen, bir başkasının edimini garanti ettiği için esas itibariyle üçüncü kişinin fiilini üstlenme garanti sözleşmesinin özel bir türüdür⁷³. Banka anonim ortaklığında da nitelikli paya sahip olan ortak, yazılı taahhüt ile Kurul tarafından onaylanan iyileştirme planını uygulayacaklarını taahhüt etmektedir. O halde yazılı taahhüt esasında yönetim kurulunun edimini BDDK'ya karşı üstlendiği bir sözleşme niteliğindedir.

c. Anonim Şirket Temel İlkeleri Bakımından Yazılı Taahhüt

Banka anonim ortaklığında nitelikli paylara sahip olan pay sahibinin, Kurul tarafından verilen bir önlem kararıyla yazılı taahhüt altına alınması, anonim şirkete hâkim olan temel ilkelerden sınırlı sorumluluk ilkesi bakımından değerlendirilmesi gereken bir husustur. Nitekim ortaklıklar hukukunda sınırlı sorumluluk, pay sahiplerinin ortaklık borçlarından dolayı alacaklılara karşı sorumluluklarının sınırlanması anlamına gelmektedir. Ortaklık borçlarından dolayı alacaklılara karşı ortakların herhangi bir sorumluluğu bulunmazken, ortaklığın kendisi bütün malvarlığı ile sınırsız bir şekilde sorumludur⁷⁴. Bunun sonucu olarak da ortaklık alacaklıları sadece ortaklığın malvarlığına başvurabilirler. Pay sahiplerinin sorumluluğu ise sadece iç ilişkide şirkete karşı ve taahhüt edilmiş olan sermaye payı ile sınırlıdır⁷⁵. Sözü edilen sermaye payının ortaklığa ifa edilmesi ile ortakların şirkete karşı olan sorumluluğu da sona ermektedir. Bu husus TTK m. 329/2' de düzenlenmekte ve anonim şirkette pay sahibinin asli borcunun

üstlenmede, sürenin bitimine kadar üstlenene edimini ifa etmesi için yazılı olarak başvurulmaması hâlinde, üstlenenin sorumluluğunun sona ereceği kararlaştırılabilir."

72 Ahmet **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 19. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2016, s. 586.

73 Fikret **Eren**, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2020, s. 1280.

74 **Pulaşlı**, s. 596.

75 Mehmet **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, 13. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 113.

taahhüt ettiği sermaye payları miktarını ifa etmek olduğu belirtilmektedir⁷⁶. Anonim şirkette sınırlı sorumluluğun doğal sonucu olarak da tek borç ilkesi ortaya çıkmaktadır.

Anonim şirketlerde, pay sahibinin taahhüt ettiği sermaye borcuyla sınırlı olan sorumluluğu emredici niteliktedir. Nitekim TTK m. 480/1 uyarınca “*Kanunda öngörülen istisnalar dışında, esas sözleşmeyle pay sahibine, pay bedelini veya payın itibarı değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez.*” hükmü bu durumu ifade etmektedir. O halde pay sahiplerinin şirkete karşı olan tek borcu sermaye borcunun ifa edilmesi durumunda, pay sahibine ilave olarak bir yükümlülüğün getirilmesi kanunda öngörülen istisnalar ile mümkündür. Bununla birlikte hükümde ifade edilen istisnalar, malvarlıksal yükümlülüklerinin sınırlandırılmasına yöneliktir. Zira pay sahibinin pay sahibi sıfatından doğan rekabet yasağı, sadakat borcu gibi yükümler kapsam dışındadır. Yine TTK m. 421/2 (a) bendi uyarınca bilanço zararlarının kapatılması için pay sahibine getirilen yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararların alınması da oybirliği ile mümkündür ve kapsam dışındadır⁷⁷.

TTK’da öngörülen ve pay sahibine yükümlülük getiren istisnalar ise tek bir hükümde belirtilmemiş; münferit maddelerde düzenlenmiştir. TTK m. 480/2 uyarınca tek borç ilkesinin istisnalarından ilki primli pay çıkarılmasıdır. Buna göre pay sahipleri, esas sözleşme ya da kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş anonim şirketlerde esas sözleşmede hüküm bulunması kaydıyla yönetim kurulunun kararı ile primli pay çıkarılması mümkündür⁷⁸. Bu halde pay sahipleri esas sözleşme veya genel kurul kararı ile belirlenen primi de ödemek zorundadır. Diğer istisna ise ek yükümlülüklerdir. TTK m. 480/4 gereği, pay devirlerinin şirketin onayı ile yapıldığı halde, esas sözleşmeyle pay sahiplerine sermaye taahhüdünden doğan borç dışında dönemsel tekrarlanan ve konusu para dışındaki edimleri yerine getirme yükümlülüğü de yüklenebilir⁷⁹. Yine taahhüt edilen pay bedellerinin geç ödenmesi halinde faiz veya esas sözleşmede öngörülen cezaî şart hükümleri de ek ödeme yükümü sayılmayıp tek borç ilkesinin istisnasını

76 **Pulaşlı**, s. 597; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 306; Emrullah **Kervankıran**, “Sermaye Ortaklıklarında Sınırlı Sorumluluk İlkesine Karşı Önemli Bir İstisna: Tüzel Kişilik Perdesi’nin Kaldırılması”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 3-4, 2007, s. 456; Mustafa **Yavuz**, “Anonim Şirkete Hâkim Olan Temel İlkeler”, Gümrük ve Ticaret Dergisi, C. 6, S. 18, 2019, s. 16.

77 **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 306; **Bahtiyar**, s. 114.

78 **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 76.

79 **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 76.

oluşturmaktadır⁸⁰. Son olarak TTK m. 512 hükmü uyarınca, haksız yere ve kötüniyetle kar payı veya hazırlık dönemi faizi alan pay sahiplerinin bunları iade borcu da tek borç ilkesinin istisnalarından biridir.

Banka anonim şirketinde nitelikli pay sahiplerine yönetim kurulu tarafından oluşturulan planın uygulanması yolunda bir yazılı taahhüt altına sokulması, tek borç ilkesine aykırılık olarak düşünülebilir⁸¹. Zira pay sahipleri TTK m. 329/3 uyarınca, şirkete karşı sermaye borcunun ifası dışında ek bir borç altına sokulmaktadır. Bu durum TTK'da yer alan tek borç ilkesinin istisnalarından birine de dahil olmamaktadır. Bu noktada düşünülmesi gereken husus, banka anonim şirket pay sahiplerinin sınırlı sorumluluğuna, BankK ile istisna hüküm getirilip getirilemeyeceği olmalıdır. Tek borç ilkesi, katı olarak yalnızca TTK ve kapalı anonim ortaklıklarda uygulanmaktadır. Nitekim diğer özel kanunlarla düzenlenen ortaklıklarda ilkenin varlığını önemli derecede şüpheye düşürecek düzenlemeler bulunmaktadır⁸². O halde nitelikli pay sahiplerine yüklenen yazılı taahhütte bulunma yükümlülüğünün de, BankK ile getirilen ve tek borç ilkesine bertaraf edici nitelikte bir düzenleme olduğu söylenebilir.

III. YAZILI TAAHHÜTTEN DOĞAN SORUMLULUK

BankK m. 67 bent g uyarınca bankada yönetimin basiretsiz çalışması nedeniyle ortaya çıkan risklerin önemli ölçüde artması veya ekonomik yapısını tehdit edecek şekilde yoğunlaşması halinde, BDDK banka yönetimine risklerin hafifletilmesi ya da tamamen giderilmesi konusunda bir plan hazırlamasını iyileştirici önlem olarak öngörmektedir⁸³. Hazırlanan ve Kurulca onaylanan planın uygulanmasına yönelik ise hem yönetim kurulu üyelerinden hem de nitelikli pay sahiplerinden yazılı taahhüt alınmaktadır. Kurul tarafından karar verilen bu önleme uyulmaması, daha ağır sonuçlar doğuran olağanüstü önlemlere gidilmesi sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Söz konusu taahhüt, Kurul tarafından önlem olarak hazırlanmasına karar verilen planın en kısa sürede uygulanmaması halinde, ortaya çıkan zarardan sorumluluğu doğurmaktadır. Sorumluluk ise kendisini yazılı olarak taahhüt altına sokan yönetim kurulu üyeleri ve nitelikli pay sahiplerine ait

80 Hasan **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt III, Adalet Yayınevi Ankara 2022, s. 2129.

81 **Altay**, s. 31.

82 SerPK m. 26 (pay alım teklifi zorunluluğu), SerPK m. 27 (ortaklıktan çıkarma ve satma hakkı), halka açık anonim ortaklıklarda pay sahibine önemli derecede yükümlülükler yükleyen hükümlerdir. **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 75.

83 **Altay**, s. 223.

olmaktadır. Her ne kadar Kanunda yazılı taahhütten doğan sorumluluk bakımından yönetim kurulu üyeleri ve nitelikli pay sahipleri birlikte sorumlu tutulmuş olsa da; basiretsizliği sebebiyle banka faaliyetlerini risk altına sokan bankayı kötü şekilde yöneten ve bunu düzeltmek amacıyla bizzat kendi planını hazırlayan yönetim kurulu üyeleri ile sebep olmadığı krizlerin giderilmesi konusunda taahhütte bulunması istenilen nitelikli pay sahiplerinin sorumluluğunun ayrı ayrı incelenmesi gereklidir⁸⁴.

A. Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu

BankK m. 67/1 g bendi uyarınca yönetimin basiretsizliğine bağlı olarak karşılaştığı risklerin önemli ölçüde artması veya finansal yapıyı tehdit edecek biçimde yoğunlaşması halinde BDDK'nın banka hakkında bir olağan önlem olarak bir kurtarma planı hazırlatır. Planı banka hakkında oluşan risklerden kurtarıcı olarak gördüğünde ise onaylar. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu plan hazırlamakla sona ermez. Nitekim hazırlanan bu planın banka hakkında uygulanması ve belirlenen dönemlerde uygulama sonuçlarının Kurula gönderilmesi gereklidir. Bu anlamda planın hazırlanması ve uygulanması yönetim kurulunun vazgeçilmez ve devredilmez yetki ve görevleri arasındadır.

Bu planın uygulanmasına yönelik yazılı taahhütte bulunan yönetim kurulu üyeleri, bu taahhüdün hiç yerine getirilmemesinden, kısmen yerine getirilmesinden veya yerine getirilmesine rağmen başarısız olmasından dolayı bankanın uğradığı zarardan sorumlu olacaktır⁸⁵. Banka anonim ortaklıklarında, yönetim kurulu üyeleri ve yönetimi devralanlar bakımından BankK'da özel bir hüküm olmadığı için, TTK m. 553 vd. hükümlerine göre sorumlu olacaktır. Nitekim TTK'nın anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ile ilgili bütün hükümleri (TTK m.359-396), sayı ve niteliklerle ilgili bu Kanundaki özel düzenleme haricinde, banka yönetim kurulu üyeleri hakkında da uygulanacaktır⁸⁶.

TTK m. 553 uyarınca *“kanundan ya da esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlu işlem ve eylemleriyle ihlal eden yönetim kurulu üyeleri, verdikleri zarardan dolayı şirkete, ortaklara ve şirket alacaklılarına karşı sorumlu tutulmaktadır”*. O halde yönetim kurulu üyelerinin zarar verici davranışlarında kusurlu olmaları gereklidir. Zarar doğurucu işlem ya da eylemin yönetim kurulu üyesinin kusuruna dayandığını ispat yükü ise davacıya ait olacaktır. Bu halde davacı, yönetim kurulu üyesine

84 Altay, s. 223.

85 Altay, s. 223.

86 Reisoğlu, s. 388.

bir kusur yüklenmesinin mümkün olduğunu kanıtladığı takdirde, yönetim kurulu üyeleri ancak kendisinden beklenen özeni gösterdiğini ispat ettiği takdirde sorumluktan kurtulabilecektir⁸⁷. TTK yönetim kurulu üyelerinin görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmelerini aramaktadır (TTK m. 369/1). Üyeler görevlerini tedbirli bir yönetici özeniyle yerine getirmeli ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralları çerçevesinde gözetmelidir. Söz konusu hüküm ile menfaat çatışması söz konusu olduğunda yönetim kurulunun gerekli önlemleri alması ve şirket menfaati için rekabet kurallarına uygun şekilde hareket etmesi öngörülmüştür⁸⁸.

Bu anlamda yönetim kurulu üyelerinin şirkete karşı sorumluluğu sözleşmesel bir nitelik taşır⁸⁹. Yönetim kurulu üyelerinin kanun veya esas sözleşme ile kendisine verilen görevleri olması gereken şekilde yerine getirmemeleri, şirket ile aralarında olan vekâlet sözleşmesinin⁹⁰ ihlalini teşkil etmektedir. Yöneticilere karşı sorumluluk davası açma hakkı olan pay sahipleri ve alacaklıların da tazminatın şirkete karşı ödenmesi talebiyle açacakları dolaylı zararlara ilişkin davalarda sözleşmeye aykırılık sebebine dayanmaları mümkündür (TTK m. 553).

B. Yöneticilerin Sorumluluğu

Anonim şirketlerde ticari faaliyetin yürütülmesinde yönetim kurulunun yanı sıra yöneticilerin de bulunduğu anlaşılmaktadır. Nitekim anonim şirketlerde sorumluluğun belirlendiği TTK m. 369 hükmünde yönetim kurulu, denetçileri tasfiye memurlarıyla birlikte yöneticilerden de bahsedilmektedir. Bu anlamda Eski Türk Ticaret Kanununda yönetim kurulu üyeleri ile diğer yöneticilerin özen borcu arasında farklar gözetilirken, sorumluluğa ilişkin yeni düzenlemelerde yönetim kurulu üyeleri ile diğer yöneticilerin özen borcu arasındaki fark ortadan kalkmış ve genel bir özen borcu öngörülmüştür⁹¹.

Banka yöneticileri ise BankK m.3'te "*Bankanın yönetim kurulu, denetim komitesi ve kredi komitesi başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel*

87 **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 431.

88 Burak **Adıgüzel/Özlem İlbasmış Hızlısoy**, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Müzakerelere Katılma Yasağı", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S. 4, 2023, s. 44.

89 **Pulaşlı**, s. 693; **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 431.

90 Yönetim kurulu üyeleri ve şirket arasında hizmet, adi ortaklık ilişkisi ya da kendine özgü bir hukuki ilişki olabileceği düşüncelerinin yanı sıra, ilişkinin vekalet akdine dayandığı hakkında **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 390; **Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat**, s. 454.

91 **Reisoğlu**, s. 1368.

müdür yardımcıları ve imza yetkisine sahip mensuplarından; bölge müdürleri, şube müdürleri ve genel müdürlük merkez teşkilatında yer alan bölüm, kısım, grup ve bunlara eşdeğer isimler altında faaliyet gösteren birimlerin yöneticileri” olarak kapsamlı bir grup olarak belirlenmiştir. TTK m. 369 uyarınca yöneticiler görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmesinin ve şirketin menfaatini gözetmesinin tüm banka yöneticileri için genel bir özen kuralıdır. Ancak banka yöneticilerin özen yükümlülüğü ise diğer anonim şirketlerde yöneticiler için belirlenen tedbirli bir yöneticinin sorumluluğundan daha ağır olmalıdır. Nitekim banka tüzel kişisi, banka yöneticilerinden banka ile ilgili alınan karar ve yapılan işlemlerde diğer anonim şirketlerde yer alan tedbirli bir yöneticinin göstereceği özenin üstünde bir yükümlülük beklemektedir⁹². Gerçekten de yöneticiler tanımında yer alan yönetim kurulu üyelerinin (BankK m. 23) ve genel müdür ve genel müdür yardımcılarının (BankK m.25) kanunen fazla özellik, tecrübe ve eğitime sahip olabilmesi ve ayrıca görev alabilmeleri için BDDK'nın örtülü izni gerektiğinden arandığından, söz konusu kişilerden beklenen özen yükünün daha ağır olması doğal karşılanmalıdır⁹³. Bu anlamda banka işletmesi için yöneticilerden beklenen özen; işinde uzman olduğu bilinen ve kendisine bu sebeple görev verilen uzman bir yöneticinin kendi statüsünde göstermesi gereken özen ne ise her bir banka yöneticisinin de göstermesi gereken özendir⁹⁴. Bir başka deyişle, sorumlu olan kişilerin bankada bulunduğu hiyerarşik ve hukuki statüsünün kusuru ve sorumluluk türü bakımından bir önemi bulunmamaktadır. Önemli olan kendi statüsüne uyan statüdeki tedbirli bir banka yöneticisinin mesleki özen borcuna uygun davranıp davranmadığıdır⁹⁵.

Bu kapsamda iyileştirici önlem olarak hazırlanmasına karar verilen planın uygulanmasına yönelik yazılı taahhütte bulunan yönetim kurulu üyeleridir. Yönetim kurulu üyelerinin kararlılığı yerine getiren ise, Kanunda çok kapsamlı olarak belirlenen ve genel müdür, genel müdür yardımcılarını, bölge müdürleri, şube müdürleri, bu taahhüdün kanuna aykırı

92 **Reisoğlu**, s. 1368.

93 Ahmet **Battal**, “Farklılaştırılmış Teselsül Kuralının Banka Yöneticilerinin Hukuki Sorumluluğu Örneği Üzerinden Uygulanması”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, 2022, s. 22; **Sefer**, s. 263.

94 Hanife **Doğrusöz**, Banka Yöneticilerinin ve Hâkim Ortaklarının Şahsi Sorumluluğu, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 20.

95 Altan Fahri **Gülerci**, Sorumluluk Hukuku Bakımından Bankacılıkta Risk Kavramı, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, İstanbul 2015, s. 153.

bir karar olarak alınmasından dolayı banka bir zarara uğradığında dolayı bankanın uğradığı zarardan sorumlu olacaktır⁹⁶.

1. Farklılaştırılmış Teselsül Sorumluluğu

Bankacılık hukukunda bankanın yönetim kurulu üyeleri ve banka tüzel kişiliği arasında vekâlet sözleşmesi olduğu genel düşüncedir⁹⁷. Bu halde banka yönetim kurulu üyelerinin de özen yükümlülüğüne aykırı davranışları sebebiyle bankanın uğramış olduğu zarardan dolayı, yönetimi ve denetimi Fon'a devredilen banka hâkim ortakları ve banka yöneticileri için getirilen kişisel sorumluluk rejimi hariç olmak üzere⁹⁸ (BankK m. 110⁹⁹), şahsen sorumlu olmaları söz konusu değildir¹⁰⁰. Zira BankK m.110 özel sorumluluk hali dışında bankacılık mevzuatında sorumluluğa ve birlikte sorumluluk halinde teselsüle dair münferid bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu halde bankaların yönetim kurulu ve yöneticilerinin sorumluluğu hakkında TTK'daki hükümler bankalara da uygulanacaktır¹⁰¹.

TTK m. 557 hükmü uyarınca yönetim kurulu üyelerinin, bankaya, pay sahiplerine ve banka alacaklılarına karşı müteselsilen ve kusura dayalı sorumlulukları bulunmaktadır¹⁰². Bu sorumluluk ise mutlak teselsül şeklinde olmayıp, farklılaştırılmış teselsül ilkesine dayanmaktadır. Farklılaştırılmış teselsül ilkesi, her üyenin kusurlu davranışları ile diğer sorumlularla birlikte verdikleri zararın ortaya çıkmasında katkısı dahilinde sorumlu tutulmasını ifade etmektedir¹⁰³. Farklılaştırılmış teselsül sorumluluğunda, tazminat hukukunun yapısı gereği hiç kimse, uygun illiyet bağı uyarınca kendisinin katkısının bulunmadığı zararlardan sorumlu tutulamayacaktır¹⁰⁴. Bir başka deyişle, yönetim kurulu üyelerinin her biri zararın bütünü içinde, kendilerine atfedilen kusur oranında sorumlu olacaktır. Farklılaştırılmış

96 **Reisoğlu**, s. 1368.

97 **Reisoğlu**, s. 391; İbrahim **Kaplan**, Banka Sözleşmeleri Hukuku, 1. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2020, s. 302.

98 Konuyla ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. 2. Sınırlı sorumluluk-şahsi iflas hususu başlığı.

99 BankK m. 110: “*Bir bankanın yöneticilerinin ve denetçilerinin kanuna aykırı karar ve işlemleriyle banka hakkında 71 inci madde hükümlerinin uygulanmasına neden olduklarının tespiti hâlinde, bankaya verdikleri zararlarla sınırlı olarak bunların şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek, Fon Kurulu kararına istinaden ve Fonun talebi üzerine doğrudan şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir.*”

100 **Altay**, s. 223.

101 **Battal**, s.14; **Oğuz**, s. 264.

102 **Oğuz**, s. 263; **Reisoğlu**, s. 396.

103 **Battal**, s.14.

104 **Pulaşlı**, Şerh, s. 2119.

teselsülde, mutlak teselsülden farklı olarak dış ilişkide de sorumluluk miktarları bireyselleştirilmektedir. Bu nedenle, yönetim kurulu üyelerinin ayrı ayrı sorumluluk oranı, bilhassa TBK 51 ve 52’de düzenlenen indirim sebepleri de dikkate alınarak belirlenecektir¹⁰⁵. Bu anlamda farklılaştırılmış teselsül, sorumlular arasındaki rücu ilişkisinden ziyade dış ilişkideki sorumluluk miktarını belirler¹⁰⁶.

2. Sınırlı Şahsi Sorumluluk-Şahsi İflas Hususu

BankK’da yönetim kurulu üyeleri ve yönetim yetkisini devralanlar, TTK m. 553 vd. hükümlerine göre sorumlu olmaktadır. Ancak yönetimi ve denetimi Fon’a devredilen bankaların hâkim ortakları ve yöneticileri için özel bir sorumluluk rejimi öngörülmüştür¹⁰⁷. BankK m. 110 uyarınca “*bir bankanın yöneticilerinin ve denetçilerinin kanuna aykırı karar ve işlemleriyle banka hakkında 71 inci madde hükümlerinin uygulanmasına neden olduklarının tespiti hâlinde, bankaya verdikleri zararlarla sınırlı olarak bunların şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek, Fon Kurulu kararına istinaden ve Fonun talebi üzerine doğrudan şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilecektir*”. Banka yöneticileri ve denetçileri kanuna aykırı karar ve işlemleriyle BankK m. 71 hükmünde sayılan hallerin varlığında bankanın faaliyet izni kaldırılmasına ya da yönetiminin Fon’a devredilmesine Kurulca karar verilmesi halinde, yöneticiler ve denetçilerin sebep olduğu zararlar sınırlı olmak üzere tüm malvarlığıyla sorumlu olmalarının yanında şahsi iflasa da tabi olacaktır. BankK m. 110 uyarınca banka yöneticilerinin iflaslarının istenebileceği durumlarda, TTK m. 557 farklılaştırılmış teselsül sorumluluğu yerine yöneticilerin bankaya verdikleri zararlar sınırlı olarak şahsi sorumluluklarına gidilmesi kabul edilmiştir¹⁰⁸.

Nitekim BankK m. 110 “...*bankaya verdikleri zararlarla sınırlı olarak*” kişilerin sorumlu olacağını belirtmektedir. O halde ifade de açıkça öngörüldüğü üzere, her bir ilgilinin bankaya verdikleri zarar bakımından

105 Firdevs Arslan, “Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Bireysel Sorumluluğun Belirlenmesi”, Sakarya Hukuk Dergisi, C. 9, S. 2, 2021, s. 174.

106 Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 430.

107 Altay, s. 223.

108 Doğrusöz, s. 82. Şahsi iflas sistemini işletmek yerine yöneticiler hakkında TTK hükümlerine göre kişisel sorumluluk davası açılmasının da bir tercih olabileceği yönünde bkz., Altay, s. 224.

etkisi dikkate alınmalı ve kusur oranına göre söz konusu yöneticinin sebep olduğu zararın miktarı belirlenmeli ve sorumluluğu tespit edilmelidir¹⁰⁹.

BankK m. 110 uyarınca YK üyeleri ve yöneticiler hakkında iflas talebiyle dava açılabilmesi iki şarta bağlanmıştır. Bunlardan ilki bankanın faaliyet izninin kaldırılması veya Fon'a devredilmesidir. O halde şahsi iflas için bankanın iflası şart değildir, yönetim ve denetiminin Fon'a devredilmesi yeterlidir¹¹⁰. Diğer şart ise Fon'un yöneticiler hakkında şahsi iflas davası açılmasına karar vermesidir (BankK m. 128).

Yöneticilerin kanuna aykırı işlemleri ve kararları nedeniyle BankK m.71' de sayılan hallerin bir ya da birkaçının uygulanmasına sebep oldukları BDDK tarafından tespit edildiği takdirde, Kurul bankanın faaliyet iznini kaldırmaya veya Fon'a devredilmesine karar verebilir. Kurulun bu kararları verebilmesi için ise özel nisap aramıştır. BankK m. 71/2 uyarınca yedi kişiden oluşan Kurulun en az beş üyesi ile karar alması gereklidir. Yöneticilerin ve denetçilerin kanuna aykırı karar ve işlemleriyle banka hakkında BankK m. 71'de yer alan olağanüstü önlemlerin uygulanmasını gerektiren olgular ise sınırlayıcı şekilde sayılmaktadır¹¹¹. Söz konusu olgulardan birinin gerçekleşmesi, olağanüstü önlemin uygulanması açısından yeterlidir.

109 Kürşat **Göktürk**/Mehmet Çelebi **Can**, "Farklılaştırılmış Teselsülün - Özellikle - Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu İle Karşılaştırılması", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 2, S. 2, 2011, s. 276.

110 **Doğrusöz**, s. 172; **Reisoğlu**, s. 1376.

111 BankK m. 71: "*Denetlemeler sonucunda bir bankayla ilgili olarak;*

a) Bu Kanunun 70 inci maddesi kapsamında alınması istenen tedbirlerin Kurul tarafından verilen süre içerisinde ya da her halükârda en geç oniki ay içinde kısmen ya da tamamen alınmaması ya da bu tedbirleri kısmen veya tamamen almış olmasına rağmen, malî bünyesinin güçlendirilmesine imkân bulunmadığı veya bu tedbirler alınmış olsa dahi malî bünyesinin güçlendirilemeyeceğinin tespit edilmesi,

b) Faaliyetine devamının mevduat ve katılım fonu sahiplerinin hakları ve malî sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arz ettiğinin ortaya çıkması,

c) Yükümlülüklerini vadesinde yerine getiremediğinin tespit edilmesi,

d) Yükümlülüklerinin toplam değerinin varlıklarının toplam değerini aşması,

e) Hâkim ortaklarının veya yöneticilerinin, banka kaynaklarını, bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan veya dolaylı veya dolanlı olarak kendi lehlerine kullanması veya dolanlı olarak kaynak kullandırması ve bankayı bu suretle zarara uğratması,

Hâllerinden bir veya birkaçının varlığı durumunda Kurul, en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararlar bankanın faaliyet iznini kaldırmaya ya da kredi kuruluşunun temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimini, zararın mevcut ortakların sermayesinden indirilmesi kaydıyla kısmen veya tamamen devri, satışı veya birleştirilmesi amacıyla Fona devretmeye yetkilidir."

İkinci şart olan Fon'un yöneticiler hakkında şahsi iflas davası açılmasına karar vermesi için kanunen özel bir nisap aranmamaktadır. BankK m. 116/2 uyarınca Fon Kurulu en az beş üyenin hazır bulunması ile toplanacak ve Kanunda belirtilen özel nisap gerektiren haller dışında olduğundan en az dört üyenin olumlu oyu ile şahsi iflas kararı alabilecektir. Türk hukukunda iflasa tabi kişilerin mutlaka tacir olmalarına gerek bulunmamaktadır. Nitekim yöneticiler ve hâkim ortaklar, tacir olmamasına rağmen özel kanunu uyarınca iflasa tabi tutulmuş kişilerdir¹¹². Bu kişiler tacir olmamasına rağmen istisnai bir kanun hükmü uyarınca kolektif tasfiye usulü olan iflasa tabi kılınmakta ve sorumlunun tüm malvarlığı kolektif tasfiyeye tabi tutulmaktadır¹¹³.

Fon'un yöneticiler bakımından şahsi iflas davası açılmasına karar vermesi için yöneticilerin sorumluluğu saptanacak, daha sonra ise BankK'nın iflas için aradığı ek koşulların varlığı araştırılacaktır¹¹⁴. İflas için aranan ek koşullardan ilki yöneticiler tarafından verilen karar ve işlemlerin kanuna aykırı olması gereklidir. Kanuna aykırı karar ve işlemlerin ise tacir olmayan yöneticilerin iflas yoluyla takip edilecek nitelikte ağır bir aykırılıkta olması gereklidir¹¹⁵. Zira yöneticilerin kanuna aykırılık taşımayan karar ve işlemleri neticesinde BankK m. 71 uygulanması halinde iflasları talep edilemeyecektir. Ancak banka hakkında oluşan zarar genel hükümler çerçevesinde istenebilecektir¹¹⁶. İflas için aranan ek koşullardan diğeri ise, banka yöneticilerinin kanuna aykırı nitelikte eylem ve işlemlerinde kusurlu olmasıdır¹¹⁷. Bu kapsamda yöneticiler görevini ifa ederken kendisine yüklenen özen borcuna aykırı davranması halinde kusurlu sayılır. Bununla birlikte bahsedildiği üzere, banka yöneticilerine yüklenen özen borcu, diğer anonim şirketleri yöneticilerine yüklenen özen borcuyla aynı oranda değerlendirilmeyecektir. İlgili yöneticinin kendisiyle aynı hiyerarşi ve görevde bulunan orta deneyim ve yetenekteki bir yöneticiden benzer işlem ve kararlarda beklenen özen borcu ölçüt olarak kullanılacaktır¹¹⁸. Özen

112 Oğuz, s. 274.

113 Altay, s. 224; Oğuz, s. 274.

114 Ersin Çamoğlu, "Banka Yönetim Kurulu Üyelerinin İflasının Koşulları", BATİDER, C. 27, S. 17, 2011, s. 7.

115 Oğuz, s. 275; Çamoğlu, s. 8.

116 Reisoğlu, s. 1371.

117 Reisoğlu, s. 1372; Oğuz, s. 275.

118 Çamoğlu, s. 9.

borcunun yerine getirip getirilmediği ise, görev süresi boyunca yerine getirdiği işlem ve kararlardaki bütün davranışları göz önüne alınarak belirlenmelidir¹¹⁹.

BankK m. 110/2 hükmünde ise yöneticilerin ve denetçilerin kanuna aykırı işlem ve kararları bankanın hâkim ortaklarına menfaat sağlamak amacıyla yapıldığı durumda, menfaat elde eden ortaklar hakkında da temin ettikleri menfaat üzerinden şahsi iflas prosedürü uygulanacaktır¹²⁰. Buna göre BankK m. 71 hükümlerinin uygulanmasına yol açan yöneticilerin ve denetçilerin kusurlu ve kanuna aykırı nitelikte eylem ve işlemleri, hâkim ortaklara¹²¹ menfaat temini amacıyla yapılmış olmalıdır. Yöneticilerin ve denetçilerin hâkim ortağa menfaat temin edecek şekilde kanuna aykırı karar ve işlemleri ise ancak hâkim ortaklarla beraber bir işbirliği içinde hareket edilmesiyle mümkün olmalıdır¹²². Bir başka deyişle, hükmün hâkim ortak hakkından uygulanması yöneticilerle birlikte hâkim ortağın da kusurunun varlığını gerektirmektedir¹²³. O halde BankK m. 71 uyarınca banka hakkında olağanüstü tedbirlerin uygulanmasını gerektirecek olgu BankK m. 71/1 e bendi uyarınca banka kaynaklarının yasaya aykırı bir şekilde hâkim ortaklar ya da yöneticiler tarafından kendi lehlerine ya da başka kişiler lehine kullandırılması ve bankayı zarara uğratmasıdır. Banka kaynakları bankanın güvenli şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek şekilde hâkim ortak ve yöneticiler tarafından kendi lehlerine kullanılıyor ve nihayetinde banka bir zarar uğruyorsa, Kurul zararın ortakların sermayesinden mahsup edilmesi şartıyla, bankanın satışı veya birleştirilmesi amacıyla Fona devretmeye yetkili olacaktır¹²⁴. Bunun yanı sıra hâkim ortaklar da tıpkı yöneticiler gibi şahsi sorumlulukları saklı tutul-

119 Çamoğlu, s. 9.

120 Oğuz, s. 275.

121 BankK m. 3 uyarınca hâkim ortak, “bir ortaklığı doğrudan ya da dolaylı olarak, tek başına veya birlikte kontrol eden gerçek veya tüzel kişi” olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda bir gerçek veya tüzel kişinin hakim ortak sayılabilmesinin koşulu, BankK m.3 kontrol tanımında yola çıkıldığında “bir tüzel kişinin; sermayesinin, asgarî yüzde ellibirine sahip olma şartı aranmaksızın, çoğunluğuna doğrudan veya dolaylı olarak sahip olunması veya bu çoğunluğa sahip olunmamakla birlikte imtiyazlı hisselerin elde bulundurulması veya diğer hissedarlarla yapılan anlaşmalara istinaden oy hakkının çoğunluğu üzerinde tasarrufla bulunulması suretiyle veya herhangi bir suretle yönetim kurulu üyelerinin karara esas çoğunluğunu atayabilme ya da görevden alma gücünün elde bulundurulması” yoluyla mümkündür.

122 Çamoğlu, s. 13.

123 Çamoğlu, s. 13.

124 Oğuz, s. 275.

müştür. BankK m. 110/2 uyarınca yöneticiler kanuna aykırı işlem ve kararları ile hâkim ortaklara menfaat sağladıkları durumda hâkim ortakların da sınırlı sorumlulukları kapsamında, şahsi iflas yoluna gidilmesi mümkün olacaktır.

O halde yönetim kurulu üyelerinin yazılı taahhütten doğan sorumluluğu, şahsi iflasına da yol açabilmektedir. BankK m. 71'de yer alan olağanüstü önlemlerin uygulanmasını gerektiren olgulardan ilki BankK m. 71/1 bent a uyarınca Kurul tarafından daha önce banka hakkında kısıtlayıcı önlemlere başvurduğu durumlarda, önlemin banka tarafından öngörülen süre içerisinde ya da en geç on iki ay içerisinde alınmaması veya alınmasına rağmen bu önlemin aksaklığı gidermeye elverişli olmadığı anlaşılmasıdır. Kurul'un bir iyileştirici önlem olarak yönetim kurulu üyelerine ve nitelikli pay sahiplerinden yazılı taahhüt alınmasına karar vermesi durumunda, yönetim kurulunun kanuna aykırı işlem ve kararları nedeni ile önlemin süresi içinde alınmaması ya da işe yaramadığının anlaşılması durumunda BankK m. 70 uyarınca Kurul tarafından bir sonraki aşamada kısıtlayıcı önlemlerin uygulanmasına karar verilebilir. Nitekim söz konusu kısıtlayıcı önlemlerin de süresi içinde yöneticiler tarafından uygulanmaması durumunda Kurul tarafından BankK m. 71 gereğince olağanüstü önlemlerin uygulanmasına karar verilebilir. Banka hakkında olağanüstü yöntemlerin uygulanması halinde ise, yöneticilerin bankanın uğradığı zararla sınırlı olarak, şahsi iflası Fon tarafından talep edilebilecektir.

C. Nitelikli Pay Sahiplerinin Sorumluluğu

BankK m. 67/1 g bendi uyarınca yönetimin basiretsizliğine bağlı olarak karşılaştığı risklerin önemli ölçüde artması veya finansal yapıyı tehdit edecek biçimde yoğunlaşması halinde, banka yönetim kurulunun hazırladığı planın uygulanmaması ya da uygulandığı halde bankanın zararı uğraması halinde sorumluluğun üstlenileceği hususunda yönetim kurulu üyeleri ile birlikte nitelikli pay sahipleri de bir yazılı taahhüt yükümlülüğü altına alınmaktadır. Bunun neticesinde ise, bankanın yazılı taahhüde dayanarak uğradığı zarardan dolayı nitelikli pay sahiplerinin de sorumluluğu doğmaktadır. Ancak her ne kadar kanun ifadesine yönetim kurulu üyeleri ile nitelikli pay sahiplerinin sorumluluğu aynı derecede öngörülse de, uygulama farklı olmalıdır.

Bu doğrultuda nitelikli pay sahiplerinin yazılı taahhütte bulunması bir üçüncü kişinin fiilini taahhüt etme niteliği taşıdığından, planın bankanın

zarara uğramasını engellememesi ve zararın ortaya çıkması halinde, sorumluluk hukuki işlemde doğan bir sorumluluk olacaktır¹²⁵. Başka bir deyişle, yönetim kurulu üyelerinin ya da diğer görevli şirket organlarının Kurul tarafından onaylanan iyileştirme planının uygulanmamasından doğan zarardan sorumlu olacaktır. Kapsam konusunda banka ve nitelikli pay sahipleri arasında bir belirleme yoksa, sınırlı bir sorumluluktan bahsedilmelidir. Yani Kurul'un bu planın uygulanması hususunda bir yazılı taahhüt alındığı tarihte doğmuş olan banka zararından değil; taahhüdün uygulanmamasından dolayı yönetim kurulu üyelerinden artan kısmından sorumlu tutulmalıdır¹²⁶. Zira üçüncü kişinin fiilini taahhütte, üstlenilen borç, edimin yerine getirilmemesi sebebiyle karşı tarafın uğramış olduğu tazminat niteliğinde zarardır¹²⁷. Gerçekten de nitelikli pay sahiplerini bankanın uğradığı zararın tamamından sorumlu tutmak, üçüncü kişinin fiilini taahhüt sözleşmesinin amacına aykırılık oluşturmaktadır¹²⁸.

SONUÇ

Banka anonim ortaklığı açısından pay sahipliği, diğer anonim ortaklıklardaki aleladele paysahibi- hâkim paysahibi ayrımı saklı kalmak üzere, nitelikli paya sahip olan pay sahibi olarak bir ayrıma da sahiptir. Yönetim kuruluna aday belirleme imtiyazına dayanan nitelikli paylar dışında kanunda nitelikli paylara farklı sonuçlar yüklenmiştir. Bunlardan biri ise yalnızca, belirli bir pay veya oy oranına sahip olunması nedeniyle olağan önlem yükümlülüğü altına alınmasıdır. BankK m. 67/1 g bendi uyarınca yönetimin basiretsizliğine bağlı olarak karşılaştığı risklerin önemli ölçüde artması veya finansal yapıyı tehdit edecek biçimde yoğunlaşması halinde, banka yönetim kurulunun hazırladığı planın uygulanmaması ya da uygulandığı halde bankanın zararı uğraması halinde sorumluluğun üstlenileceği hususunda yönetim kurulu üyeleri ile birlikte nitelikli pay sahipleri yazılı olarak taahhüt altına alınmaktadır. Yönetim kurulu üyeleri kendi hazırladığı planın başarısız olmasından sorumlu olması olağan iken; planın hazırlanmasında ve uygulanmasında etkisi az olan nitelikli pay sahiplerini sorumlu tutmak incelenmesi gerekli bir husustur.

Nitelikli pay sahipleri, yönetim kuruluna ancak çoğunluğu temsil etmeyen sayıda aday gösterme imtiyazına sahip olsa da, bu durum Kurul

125 Altay, s. 32.

126 Altay, s. 32.

127 Eren, s. 1288.

128 Altay, s. 32.

tarafından risklerin azaltılması yönünde bir planın hazırlanmasına yönetim kuruluna etki etmesini sağlamayacaktır. Çalışmamızda nitelikli pay sahiplerinden risklerin azaltılması yönünde bir yazılı taahhüt alınıp bu taahhüdün yerine getirilmemesinden doğan sorumluluğa nitelikli pay sahiplerini dahil etmek hususu üzerinde durulmuştur.

Kurul tarafından kısıtlayıcı önlem niteliğinde verilen bu önleme nitelikli pay sahiplerini dahil etmemek önlemin uygulanmaması anlamına gelecektir. Bu ise Kurul tarafından banka hakkında olağanüstü önlemlerin uygulanmasına yol açacaktır. O halde yapılması gereken şey nitelikli pay sahipleri ile birlikte taahhüt veren yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının sınırını belirlemek olacaktır. Nitelikli pay sahipleri, ortaklık kararlarını icra etmede ne ölçüde bir etkiye sahipse o ölçüde bir sorumlulukları olmalıdır. Başka bir deyişle banka zararının tamamından değil; yazılı taahhüdün uygulanmaması ya da başarısız olması sonucu ortaya çıkan artan zarardan sorumlu tutulması görüşü akılcı bir çözüm olacaktır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel**, Burak/**Hızlısoy**, Özlem İlbasmış, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Müzakerelere Katılma Yasağı”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S. 4, 2023, s. 39-64.
- Alışkan**, Murat, “İşletme Konusu ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Ehliyeti ve Temsili”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 8, S. 12, 2012, s. 207-220.
- Altay**, Sıtkı Anlam, Hukuki Açından Banka Anonim Ortaklığı, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, Ankara 2019.
- Arkan**, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 23. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2017.
- Arslan**, Firdevs, “Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Bireysel Sorumluluğun Belirlenmesi”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 2, 2021, s. 65-195.
- Ayhan**, Rıza/**Çağlar**, Hayrettin, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 10. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2017.
- Bahtiyar**, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, 13. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2019.
- Battal**, Ahmet, “Farklılaştırılmış Teselsül Kuralının Banka Yöneticilerinin Hukuki Sorumluluğu Örneği Üzerinden Uygulanması”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, S. Özel Sayı, 2022, s. 21-35.
- Bozkurt**, Tamer, Ticari İşletme Hukuku, 2. Baskı, Legem Yayıncılık, İstanbul 2018.
- Bozkurt**, Tamer, “Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Resmi Bir Makamın İznine Tabi Olması ve Bu İzin Hukuki Niteliği Sorunu”, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 2, 2017, s. 421-451.
- Çamoğlu**, Ersin, “Banka Yönetim Kurulu Üyelerinin İflasının Koşulları”, BATİDER, C. 27, S. 17, 2011, s. 5-17.
- Çelebican**, Gürkan “Avrupa Birliği’nde Kredi Kurumlarının Kurulmaları, Faaliyet İzni Almaları ve Faaliyetlerinin Sona Ermesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 56, S. 3, 2007, s. 53-81.
- Doğrusöz**, Hanife, Banka Yöneticilerinin ve Hâkim Ortaklarının Şahsi Sorumluluğu, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- Eren**, Fikret, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2020.
- Erkan**, Eren, “Banka Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkı Veren Pay Sahipleri Sözleşmesi Kanuna Karşı Hile” Olarak Değerlendirilebilir Mi?”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 20, S. 1, 2021, s. 1013-1046.

Gökdemir Tamer, Tülay, “Banka Hukukunda Dolaylı Pay Sahipliği Kavramı ve Hukuki Sonuçları”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 39, S. 3, 2023, s. 597-631.

Göktürk, Kürşat/**Can**, Mehmet Çelebi, “Farklılaştırılmış Teselsülün - Özellikle - Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu İle Karşılaştırılması”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 2, S. 2, 2011, s. 247-283.

Hopt, Klaus J., “Corporate Governance of Banks and Financial Institutions: Economic Theory, Supervisory Practice, Evidence and Policy”, European Business Organization Law Review, C. 22, S. 1, 2021, s. 13-37.

Karaahmetoğlu, İsmail Özgün, “Basiretli İş Adamı Gibi Hareket Etme Ölçüsü ve Yargıtay Uygulamasındaki Yeri”, Legal Hukuk Dergisi, C. 10, S. 116, 2012, s. 85-119.

Karahan, Sami, “Bankacılık Kanununda Nitelikli Pay Sahipliği Kavramı ve Bu Kavrama Bağlanan Hukuki Sonuçlar”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 9, S. 18, 2010, s. 39-60.

Kaplan, İbrahim, Banka Sözleşmeleri Hukuku, 1. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2020.

Kayıhan, Şaban, Bankacılık Hukuku, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023.

Kendigelen, Abuzer, İsviçre Hukukunda Oy Hakkında İmtiyazlı Paylar, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, İstanbul 1998.

Kervankıran, Emrullah, “Sermaye Ortaklıklarında Sınırlı Sorumluluk İlkesine Karşı Önemli Bir İstisna: Tüzel Kişilik Perdesi’nin Kaldırılması”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 3-4, 2007, s. 453-472.

Kılıçoğlu, Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2016.

Kırca, İsmail/**Şehirli Çelik**, Feyzan Hayal/**Manavgat**, Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, Cilt 1, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2017.

Kuntalp, Erden/**Omağ**, Merih Kemal, Banka ve Sigorta Hukuku, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir 1994.

Memiş, Tekin, “Grup İmtiyazının Kabul Edildiği Bankalarda Grup İçindeki Bütün Paylar Nitelikli Pay Sayılır mı?”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, C. 1, S. Özel Sayı, 2014, s. 3105-3121.

Nocera, Joe, “Lessons From The Financial Crisis”, Arizona Law Review, C. 52, S. 1

Öğuz, Sefer, “Bankacılık Kanunu Kapsamında Banka Yöneticilerinin Şahsi Sorumlulukları”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 1, 2017, s. 255-286.

Özdamar, Mehmet, “Türk Banka Hukukunda “Nitelikli Pay” Kavramı”, Doç. Dr. Haluk Konuralp’e Armağan, C. III, Yetkin Yayınları, Ankara 2009.

Özdemir, İbrahim Akan, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyesinin Görevden Alınması Açısından Haklı Sebep Unsurunun Türk Ticaret Kanunu Düzenlemeleri Bakımından Değerlendirilmesi”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 1, 2023, s. 301-340.

Poroy, Reha/**Tekinalp**, Ünal/**Çamoğlu**, Ersin, Ortaklıklar Hukuku I, 11. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019.

Poroy, Reha/**Tekinalp** Ünal/**Çamoğlu** Ersin, Ortaklıklar Hukuku II, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019.

Poroy, Reha/**Yasaman**, Hamdi, Ticari İşletme Hukuku, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, Ankara 2015.

Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.

Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt III, Adalet Yayınevi, Ankara 2022.

Reisoğlu, Seza, Bankacılık Kanunu Şerhi, Cilt 1, Yaklaşım Yayınları, Ankara 2007.

Yavuz, Mustafa, “Anonim Şirkete Hâkim Olan Temel İlkeler”, Gümrük ve Ticaret Dergisi, C. 6, S. 18 2019, s. 12-27.

Tekinalp, Ünal, Ünal Tekinalp’in Banka Hukukunun Esasları, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019.